

سی و دومین جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی

و نخستین دوره جایزه علامه سید جعفر شهیدی

آبان ۱۴۰۴

سازمان ترویج مطالعه و نشر

دبیرخانه جشنواره

سی و دومین جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی

و نخستین دوره جایزه علامه سید جعفر شهیدی

گردآوری و تدوین:

سازمان ترویج مطالعه و نشر جهاد دانشگاهی

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۴

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۲-۹۶۰-۸

اعضای دبیرخانه

- دکتر حامد علی اکبرزاده | دبیر جشنواره
- مریم مبینی | مسئول کمیته اجرایی
- ابوالفضل دیداری | مسئول کمیته پشتیبانی
- محمد مهدی خلیلی | مسئول دبیرخانه
- مجید کیانی پور | طراح و گرافست
- دکتر عبدالله عابدی فر | کمیته علمی
- علی اصغر درلیک | کمیته علمی
- الهام رشیدیان | کمیته پشتیبانی
- پوریا زنده شو | کمیته پشتیبانی
- جاوید صفی زاده | کمیته پشتیبانی
- فاطمه حسین زاده | کمیته پشتیبانی
- محمدرضا رضوانی | کمیته پشتیبانی
- امین امین پور | کمیته پشتیبانی
- بهمن محمودخواه | کمیته پشتیبانی
- جعفر خدادی | صفحه آرا

مدیران گروه‌های داوری (بخش اصلی)

- دکتر حمیدرضا صادق محمدی | مدیر شاخه مهندسی برق
- دکتر محمدصادق حاجی تاروردی | مدیر شاخه مهندسی شیمی
- دکتر علیرضا غلامی | مدیر شاخه مهندسی مکانیک
- دکتر محمد جواد شایگان | مدیر شاخه مهندسی کامپیوتر
- دکتر علی نیک خو | مدیر شاخه مهندسی عمران
- دکتر حسین امینی مشهدی | مدیر شاخه مهندسی مواد و متالورژی
- دکتر ژيلا صديقي | مدیر گروه پزشکی
- دکتر علیرضا هادی پور | مدیر گروه کشاورزی و منابع طبیعی
- دکتر زهرا شریعتی نیا | مدیر گروه علوم پایه
- دکتر علی عمرانی پور | مدیر شاخه معماری
- دکتر سمیه فدایی نژاد | مدیر شاخه هنر
- دکتر مصطفی زالی | مدیر شاخه فلسفه
- دکتر محمدحسین مطهری | مدیر شاخه دین
- دکتر محمد محمودی | مدیر شاخه زبان و ادبیات
- دکتر زهرا شاکری | مدیر شاخه حقوق
- دکتر حسن فارسی | مدیر شاخه علوم سیاسی
- دکتر سید عبدالحمید احمدی | مدیر شاخه تربیت بدنی
- دکتر محمد سلگی | مدیر شاخه روان‌شناسی
- دکتر حمیده دباغی | مدیر شاخه علوم اجتماعی
- دکتر سینا فروزش | مدیر شاخه تاریخ

مدیران گروه‌های داوری (بخش اصلی)

- دکتر محمد قاسمی سیانی | مدیر شاخه جغرافیا
- دکتر سمانه آقا کاظم شیرازی | مدیر شاخه حسابداری
- دکتر سعید خدیوی | مدیر شاخه اقتصاد
- دکتر ابوالقاسم رئیسی | مدیر شاخه ارتباطات و رسانه
- دکتر عباس موزیری | مدیر شاخه علوم تربیتی

مدیران گروه‌های داوری (بخش ویژه)

- دکتر علی حاتمی | مدیر شاخه مطالعات جمعیت
- دکتر مهدی سعیدی | مدیر شاخه ادبیات پیشرفت

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۰	فرآیند اجرایی جشنواره سی و دوم
۱۵	جداول و نمودارها
۲۴	بیانیه هیأت داوران
۲۷	معرفی منتخبان
۲۸	برگزیدگان
۳۶	شایستگان تقدیر
۴۹	ناشران برگزیده
۵۲	جایزه ملی «علامه سیدجعفر شهیدی»

مقدمه

کتاب در دنیای جدید همواره فراتر از ظرفی برای ذخیره‌سازی دانش بوده است؛ ابزاری فرهنگی برای سازمان‌دهی معنا و در عین حال سازوکاری برای مرزبندی‌های اجتماعی. مطالعه در این معنا یک کنش فردی صرف نیست، بلکه بخشی از ساختارهای قدرت و فرهنگ است. به بیان دیگر، کتابخوانی همیشه درون میدان‌هایی رخ داده که در آن‌ها دسترسی به دانش، کیفیت منابع و حتی زبان متن‌ها تحت تأثیر مناسبات اجتماعی و اقتصادی قرار داشته است. اکنون با ورود هوش مصنوعی، مطالعه و کتابخوانی دگرگونی تازه‌ای را تجربه می‌کند: فرایندی که می‌تواند به گسترش برابری آموزشی یاری رساند و نقشه سرمایه فرهنگی را بازترسیم کند.

از منظر میشل فوکو، نهادهایی چون مدرسه، دانشگاه و کتابخانه دستگاه‌های انضباطی‌اند که دانش را در قالب‌های مشخص سامان می‌دهند. این سامان‌دهی نه فقط توزیع متن‌ها، بلکه شکل‌دادن به سلسله‌مراتب قدرت را نیز بر عهده دارد. دسترسی به کتاب‌های مرجع، توانایی فهم زبان‌های علمی یا حضور در مراکز آموزشی ممتاز، همگی ابزارهایی برای تمایزگذاری بوده‌اند. اکنون هوش مصنوعی این نظم را به چالش کشیده است: ترجمه خودکار، خلاصه‌سازی متون و امکان جست‌وجوی آنی، دیوارهای تاریخی دسترسی به دانش را فرومی‌ریزد. اگر در گذشته مطالعه بخشی از مکانیسم انحصار بود، امروز می‌تواند به تجربه‌ای فراگیر بدل شود. از این منظر، هوش مصنوعی حامل پتانسیلی رهایی‌بخش است که می‌تواند به «شکستن انضباط» و هموار کردن مسیر برابری آموزشی کمک کند.

پی‌یر بوردیو مطالعه و کتابخوانی را کانونی برای انباشت سرمایه فرهنگی می‌داند؛ سرمایه‌ای که در کنار سرمایه اقتصادی و اجتماعی، موقعیت فرد را در میدان‌های فرهنگی و آموزشی تعیین می‌کند. این سرمایه فرهنگی نه تنها در محتوای کتاب‌هایی که افراد می‌خوانند، بلکه در شیوه دسترسی، زبان متن‌ها، و حتی عادت‌های مطالعه بازتاب می‌یابد.

در جوامع سنتی و مدرن، دسترسی به کتاب‌های کمیاب یا متون اصلی، نوعی امتیاز بوده است که امکان بازتولید تمایز طبقاتی را فراهم می‌کرد.

مسئله مهم اینجاست: کتابخوانی، به جای آنکه به طور طبیعی مسیر همگانی رشد و آگاهی باشد، در عمل اغلب به سازوکاری برای تثبیت نابرابری‌ها بدل می‌شود. آن‌ها که سرمایه اقتصادی و فرهنگی بیشتری داشتند، امکان انباشت سرمایه فرهنگی تازه‌ای را پیدا می‌کردند و این چرخه، شکاف اجتماعی را تعمیق می‌کرد. از همین زاویه، هر سیاست یا نهادی که بتواند دسترسی برابر به کتاب و امکان دیده‌شدن آثار نویسندگان گمنام را فراهم کند، نقشی اساسی در شکستن این چرخه و توزیع عادلانه‌تر سرمایه فرهنگی دارد.

ورود هوش مصنوعی این معادله را دگرگون کرده است. دانشجویی در یک شهر کوچک یا خانواده‌ای با منابع محدود، امروز می‌تواند همان متنی را که در دسترس نخبگان دانشگاهی پایتخت است، به زبان خود دریافت کند، با کمک الگوریتم آن را خلاصه کند و حتی پرسش‌های تفسیری تازه‌ای مطرح سازد. بدین ترتیب، هوش مصنوعی می‌تواند به بازتوزیع سرمایه فرهنگی یاری رساند و مرزهای تمایز را کمرنگ کند. اگرچه «سرمایه الگوریتمی» تازه‌ای نیز پدید می‌آید - یعنی توانایی کار با ماشین و پرسش‌گری انتقادی از آن - اما آستانه ورود به میدان مطالعه به شکل کم‌سابقه‌ای پایین می‌آید. با این همه، باید در نظر داشت که قدرت هرگز از میان نمی‌رود، بلکه تغییر شکل می‌دهد. الگوریتم‌ها خود حامل نوعی «نظم پنهان» اند: آنچه اولویت‌بندی می‌شود، نحوه خلاصه‌سازی یا ترجمه و حتی آنچه حذف می‌گردد، همه تصمیم‌هایی‌اند که به سازوکارهای تازه قدرت تعلق دارند. بنابراین، در کنار ظرفیت برابرساز، باید نسبت به خطر بازتولید نابرابری در قالبی نامرئی هشیار بود.

در سطح جامعه‌شناسی فرهنگ، آنچه پیش‌روی ماست ظهور سبک‌های تازه‌ای از کتابخوانی است: مطالعه نه فقط به مثابه تمایز طبقاتی، بلکه به عنوان کنشی شبکه‌ای، ترجمه‌پذیر و دسترس‌پذیر برای گروه‌های وسیع‌تر به شمار می‌رود. این تغییر می‌تواند به هموارشدن مسیر آموزش برابر کمک کند؛ مشروط بر آنکه همراه با تربیت سواد انتقادی نسبت به فناوری باشد. در غیر این صورت، خطر مصرف سطحی و انفعال فرهنگی پابرجا خواهد ماند.

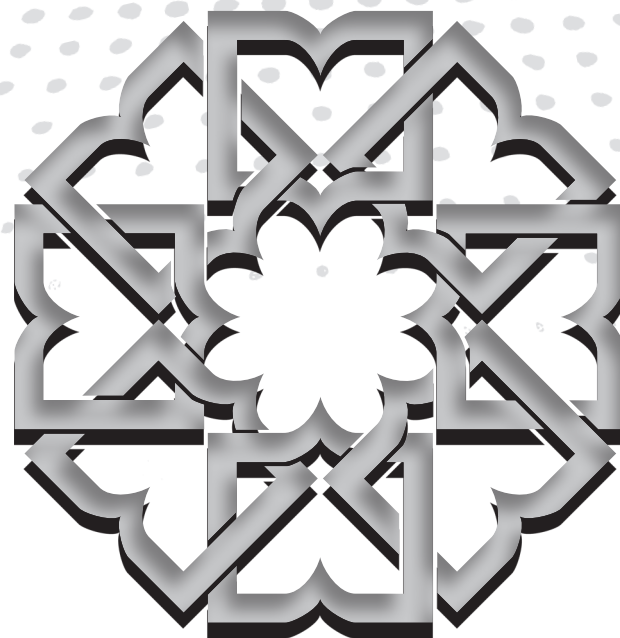
در این چشم‌انداز، جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی جهاد دانشگاهی نیز می‌تواند در سطح فرهنگ نقشی هم‌سنخ با

هوش مصنوعی ایفا کند. همان گونه که فناوری مرزهای انحصار دانش را در هم می شکند، این جشنواره در سی و دو دوره فعالیت خود، با فراهم آوردن بستر دیده شدن برای آثار دانشجویی - به ویژه آنان که در حاشیه جغرافیایی یا اجتماعی اند - به بازتوزیع سرمایه فرهنگی کمک کرده است. در این جشنواره، کتاب هایی که شاید در بازار نشر مجال دیده شدن نداشته باشند، به سطح ملی می آیند و به رسمیت شناخته می شوند. بدین ترتیب، این جشنواره نه تنها عرصه ای برای رقابت برابر فراهم می آورد، بلکه به نوعی عمل نمادین در برابر انحصار نیز بدل می شود.

اهمیت جشنواره در ظرفیت آن برای بازتعریف میدان فرهنگی نهفته است: دانشجویانی که به دلیل محدودیت های اقتصادی و اجتماعی معمولاً در حاشیه قرار می گیرند، از طریق این رویداد می توانند سهم خود را از میدان فرهنگی مطالبه کنند و آثارشان در معرض دید جامعه و نخبگان قرار گیرد. این فرایند، نمونه ای عملی از آن چیزی است که بورديو «بازتوزیع سرمایه فرهنگی» می نامد؛ یعنی انتقال فرصت های دیده شدن و اعتبار فرهنگی از مرکز به حاشیه، از برخورداران به محرومان. به عبارت دیگر، جشنواره کتاب سال دانشجویی نه صرفاً یک رقابت ادبی، بلکه سازوکاری نهادی است که می تواند ساختارهای نابرابری فرهنگی را تعدیل کند و امکان مشارکت فعال تر گروه های کم برخوردار در شکل دهی به فرهنگ ملی را فراهم آورد. هرچند می توان درباره میزان تأثیر واقعی این جشنواره در طول سه دهه بحث کرد، اما همین نقش نمادین و عملکردی آن در ایجاد دسترسی و دیده شدن، وجهی مهم از برابری فرهنگی را نمایان می سازد.

در نهایت، اگر هوش مصنوعی با قدرت تکنولوژیک خود امکان همگانی سازی دانش و کاهش مرزهای آموزشی را فراهم می کند، جشنواره کتاب سال دانشجویی جهاد دانشگاهی با قدرت نهادی و فرهنگی خود می تواند این برابری را در میدان کتاب تثبیت می کند. پیوند این دو روند می تواند افقی نو برای آینده ترسیم کند: افقی که در آن کتاب همچنان ابزار رهایی است، اما این بار در بستری گسترده تر، برابرتر و دموکراتیک تر.

فرآیند اجرایی
جشنواره سی و دوم

دبیرخانه دائمی جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی برای سی و دومین دوره پیاپی توفیق میزبانی از دانشجویان و طلاب تلاش‌گر و دوستدار عرصه علم و پژوهش را داشت؛ پژوهشگران جوان و مشتاقی که حضور پررنگ و روزافزونشان در هر دوره، این امید و روشنی را به ما منعکس می‌سازد که دبیرخانه جشنواره در مسیر درستی گام برداشته و این امر خود مایه افتخار و امتنان است. دبیرخانه دائمی جشنواره همواره مشوق و زمینه‌ساز فعالیت‌های دانشجویان و طلاب علاقه‌مند به عرصه تحقیق و ترقیم، در حوزه‌های گوناگون علمی و معرفتی، بوده است و شکوفایی استعدادهای این نسل پویا و توانمند در میدان تألیف و تحقیق و ترجمه را رسالت اصلی خود قلمداد نموده و از هیچ تلاشی در جهت حمایت و نیل به این هدف دریغ نمی‌کند.

دبیرخانه جشنواره در راستای دستیابی به این هدف والا هیچ‌گاه تنها نبوده است و همواره مشارکت نهادهای مشتاق و علاقه‌مند به این حوزه را در کنار خود دیده است. در این دوره نیز، از آغاز تا انجام، شاهد همکاری و همراهی معاونت فرهنگی جهاد دانشگاهی بودیم. حضور و هم‌دلی این نهاد موجبات برگزاری هرچه بهتر سی و دومین دوره کتاب سال دانشجویی را فراهم آورد و دبیرخانه جشنواره کمال تشکر و سپاس را از ایشان به عمل می‌آورد.

۱. بخش‌های جشنواره

دبیرخانه جشنواره با انتشار فراخوان سی و دومین جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی در آذر ماه سال گذشته (۱۴۰۳) از تمامی دانشجویان و طلاب مؤلف و مترجم سراسر کشور، در تمام مقاطع تحصیلی، دعوت به عمل آورد تا با رعایت شرایط درج‌شده در فراخوان، کتاب‌هایی را که در دوران دانشجویی و طلبگی خود به چاپ رسانده‌اند، جهت ارزیابی و انتخاب بهترین اثر به دبیرخانه جشنواره ارسال کنند. این جشنواره دارای دو بخش اصلی و ویژه است که در ذیل هر یک به صورت مختصر معرفی می‌شود:

الف. بخش اصلی

این بخش شامل شش گروه کلی است که همه رشته‌ها را دربرمی‌گیرد و به ترتیب عبارتند از:

۱. گروه علوم پایه: فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی، زمین‌شناسی، ریاضی و...
۲. گروه علوم کشاورزی و منابع طبیعی: زراعت، صنایع چوب، باغبانی، دامپروری و...
۳. گروه هنر و معماری: معماری، نقاشی، موسیقی، عکاسی و...
۴. گروه فنی و مهندسی: کامپیوتر، برق، عمران، مکانیک، صنایع، معدن، نساجی و...
۵. گروه علوم پزشکی و دامپزشکی: پزشکی، دندان‌پزشکی، دامپزشکی، پرستاری و...
۶. گروه علوم انسانی: اقتصاد، زبان و ادبیات، دین، فلسفه، روان‌شناسی، حقوق، تاریخ، مدیریت و...

ب. بخش ویژه

دبیرخانه جشنواره در هر دوره، و با همکاری‌های نهادهای متولی، بخش ویژه‌ای را به موضوعات مهمی که کمتر به آن‌ها توجه شده است، اختصاص می‌دهد. در همین راستا، بخش ویژه دوره سی و دوم به موضوعات ذیل اختصاص یافت.

۱. ادبیات پیشرفت
۲. مطالعات جمعیت

انتخاب ناشر برتر

دبیرخانه جشنواره در این دوره نیز، همانند دوره‌های پیشین، به‌منظور تجلیل از فعالیت و تلاش‌های ناشران دانشگاهی، از میان ناشرانی که بیشترین اهتمام را در نشر آثار دانشجویی داشته‌اند، ناشرانی را به‌عنوان ناشر برتر انتخاب کرده و از ایشان تقدیر به‌عمل می‌آورد.

۲- جمع‌آوری آثار

ثبت‌نام جشنواره سی و دوم با اعلام فراخوان آن در آذر ماه ۱۴۰۳ از طریق رسانه‌های جمعی مانند صداوسیما، مطبوعات، سایت‌های خبری، شبکه‌های اجتماعی و همچنین نصب پوستر در سطح دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی سراسر کشور آغاز شد.

افزون بر این، دبیرخانه جشنواره به‌صورت مستقیم از ناشرانی که در زمینه انتشار کتاب‌های دانشگاهی مشغول به فعالیت بودند، دعوت به عمل آورد که در این حرکت علمی- فرهنگی مشارکت کنند که در این ارتباط، بسیاری از ناشران از جمله انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)، حیدری، حتمی، علوم پویا، امید انقلاب، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، روان، ویرایش، ارسباران، ابن سینا، آرتین طب، اندیشه رفیع، ارجمند، جامعه‌نگر، آتی‌نگر، مجد، شهراب، فوژان، امجد، وارث و ... با ارسال آثار دانشجویی با دبیرخانه همکاری کردند.

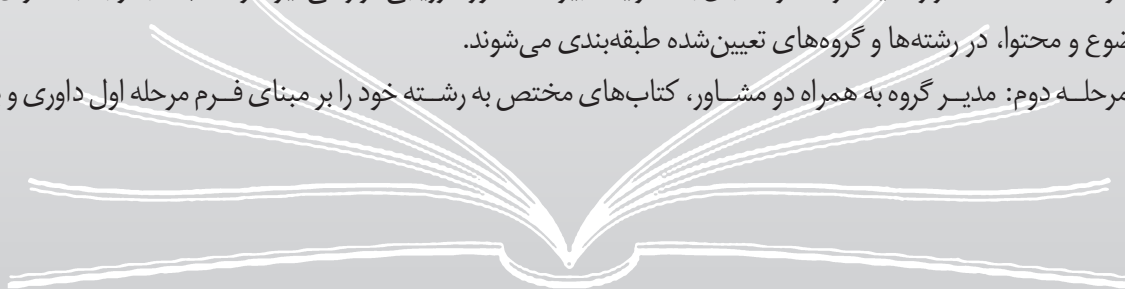
دبیرخانه آثار دریافتی را با توجه به معیارهای اعلام‌شده در فراخوان جشنواره و اعلام صاحب اثر دسته‌بندی کرد و آثاری را که فاقد مشخصات اعلام‌شده در فراخوان بودند، از دور رقابت کنار گذاشت.

۳- ارزیابی آثار

با توجه به حساسیت و اهمیت اساسی ارزیابی آثار و لزوم توجه به ملاحظات علمی و تخصصی، هر کتاب در چهار مرحله مورد ارزیابی قرار می‌گیرد:

مرحله نخست: آثار رسیده از منظر انطباق با شرایط دبیرخانه، مورد ارزیابی قرار می‌گیرند و کتاب‌ها با توجه به عنوان، موضوع و محتوا، در رشته‌ها و گروه‌های تعیین‌شده طبقه‌بندی می‌شوند.

مرحله دوم: مدیر گروه به همراه دو مشاور، کتاب‌های مختص به رشته خود را بر مبنای فرم مرحله اول داوری و با

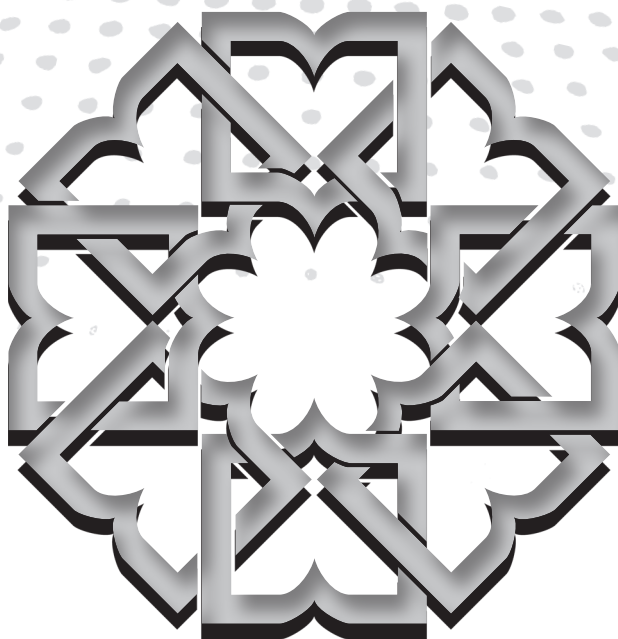
توجه به پنج شاخص شایستگی محتوای کتاب، شیوه تجزیه و تحلیل و نتیجه‌گیری علمی مطالب، سبک و شیوه نگارش، استفاده از خلاقیت علمی در محتوا و ارائه مطالب و در آخر جامعیت و کاربردی بودن مطالب کتاب مورد ارزیابی و داوری قرار می‌دهند. شایان ذکر است که کسب حداقل ۷۰٪ امتیاز در این مرحله از جمله ضوابط پذیرش و حضور اثر در مرحله سوم داوری است.

مرحله سوم: هیأت داوران براساس فرم‌های مخصوصی که در آن بر شاخص‌های جزئی‌تری تأکید شده است، آثار این مرحله را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

مرحله چهارم: هیأت داوران در جلسه نهایی داوری، آثار برتر هر گروه را به تفکیک مشخص کرده و با لحاظ تمامی شرایط و ضوابط علمی موجود و بنا بر آیین‌نامه جشنواره کتاب سال دانشجویی، آثار برتر را در دو بخش اصلی و ویژه جشنواره معرفی می‌کند.

در دوره سی و دوم، ۱۰۱۶ اثر به مرحله اصلی رقابت وارد شد که در شش گروه اصلی و همین‌طور در بخش ویژه طبقه‌بندی و مورد ارزیابی قرار گرفت.

جداول و نمودارها

جدول فراوانی آثار سی و دو دوره برگزاری جشنواره

دوره	سال	تعداد عناوین کتاب‌های دریافتی	تعداد برگزیدگان
اول	۱۳۷۳	۱۶۷	۲۰
دوم	۱۳۷۴	۹۸	۶
سوم	۱۳۷۵	۱۵۸	۲۲
چهارم	۱۳۷۶	۸۰	۱۸
پنجم	۱۳۷۷	۱۶۱	۲۷
ششم	۱۳۷۸	۲۲۴	۳۵
هفتم	۱۳۷۹	۲۰۰	۲۳
هشتم	۱۳۸۰	۲۸۲	۳۶
نهم	۱۳۸۱	۳۴۸	۳۶
دهم	۱۳۸۲	۵۸۳	۴۰
یازدهم	۱۳۸۳	۵۳۵	۳۳
دوازدهم	۱۳۸۴	۴۳۵	۱۴
سیزدهم	۱۳۸۵	۵۰۱	۱۵
چهاردهم	۱۳۸۶	۵۴۰	۱۷
پانزدهم	۱۳۸۷	۵۴۱	۱۶
شانزدهم	۱۳۸۸	۵۰۲	۱۴
هفدهم	۱۳۸۹	۴۶۹	۱۲
هجدهم	۱۳۹۰	۳۵۴	۱۴
نوزدهم	۱۳۹۱	۲۱۹	۹
بیستم	۱۳۹۲	۴۰۶	۱۵

دوره	سال	تعداد عناوین کتاب‌های دریافتی	تعداد برگزیدگان
بیست و یکم	۱۳۹۳	۴۰۸	۱۵
بیست و دوم	۱۳۹۴	۵۹۴	۱۰
بیست و سوم	۱۳۹۵	۶۲۹	۱۲
بیست و چهارم	۱۳۹۶	۶۶۰	۱۱
بیست و پنجم	۱۳۹۷	۶۳۱	۹
بیست و ششم	۱۳۹۸	۵۱۸	۷
بیست و هفتم	۱۳۹۹	۴۶۵	۵
بیست و هشتم	۱۴۰۰	۶۰۲	۴
بیست و نهم	۱۴۰۱	۶۱۲	۶
سی ام	۱۴۰۲	۵۵۴	۵
سی و یکم	۱۴۰۳	۶۰۶	۵
سی و دوم	۱۴۰۴	۱۰۱۶	۷
جمع کل		۱۴۰۹۸	۵۱۸

جداول فراوانی آثار جشنواره سی و دوم به تفکیک گروه‌ها
گروه علوم انسانی

ردیف	شاخه	تعداد
۱	فلسفه	۲۸
۲	دین	۴۸
۳	حقوق	۲۵
۴	علوم سیاسی	۱۲
۵	تاریخ	۹
۶	جغرافیا	۵
۷	مدیریت	۴۸
۸	علوم اجتماعی	۲۹
۹	تربیت بدنی	۱۱۴
۱۰	روانشناسی	۲۱۳
۱۱	علوم تربیتی	۱۳۷
۱۲	اقتصاد	۱۸
۱۳	زبان و ادبیات فارسی	۴۵
۱۴	حسابداری	۲
۱۵	ارتباطات و رسانه	۸
جمع کل:		۷۴۱

گروه هنر و معماری

ردیف	شاخه	تعداد
۱	هنر	۱۹
۲	معماری	۲۰
جمع کل		۳۹

گروه علوم پایه

ردیف	شاخه	تعداد
۱	محیط زیست	۴
۲	ریاضی	۵
۳	شیمی	۸
۴	فیزیک	۱۴
۵	زیست شناسی	۱۲
۶	زمین شناسی	۱
جمع کل		۴۴

گروه فنی و مهندسی

ردیف	شاخه	تعداد
۱	مهندسی مکانیک	۱۰
۲	مهندسی کامپیوتر	۱۲
۳	مهندسی مواد و متالوژی	۳
۴	مهندسی عمران	۱۳
۵	مهندسی شیمی	۵
۶	مهندسی صنایع	۴
۷	مهندسی برق	۱۰
جمع کل		۵۷

گروه کشاورزی و منابع طبیعی

ردیف	شاخه	تعداد
۱	کشاورزی	۱۴
۲	منابع طبیعی	۱۱
جمع کل		۲۵

گروه علوم پزشکی و دامپزشکی

ردیف	شاخه	تعداد
۱	پزشکی	۶۳
۲	دامپزشکی	۳
۳	داروسازی	۳
۴	دندانپزشکی	۸
۵	پیراپزشکی	۲۹
جمع کل		۱۰۶

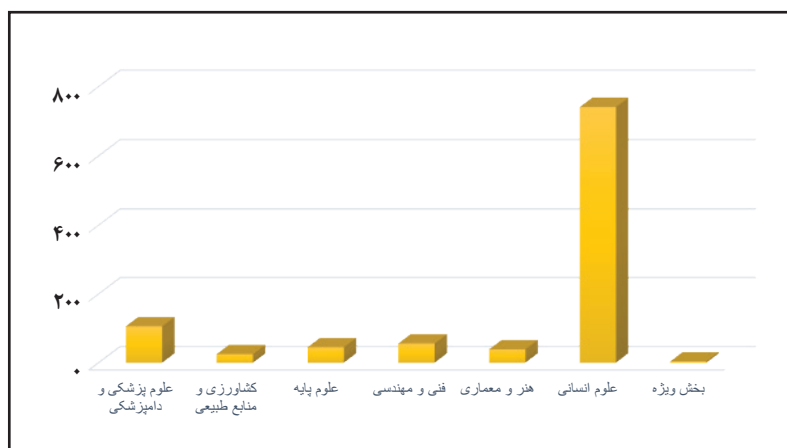
بخش ویژه

ردیف	شاخه	تعداد
۱	ادبیات پیشرفت	۳
۲	مطالعات جمعیت	۱
جمع کل		۴

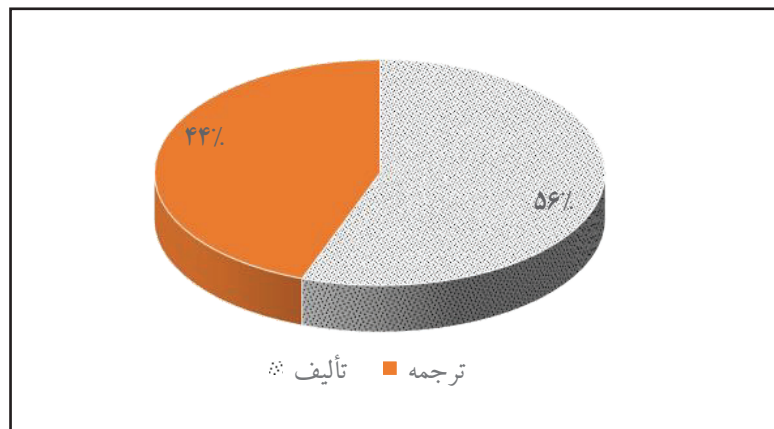
فراوانی آثار رسیده به دبیرخانه سی و دومین جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی

ردیف	گروه‌ها	تعداد آثار	نوع اثر	
			ترجمه	تألیف
۱	علوم انسانی	۷۴۱	۳۳۹	۴۰۲
۲	هنر و معماری	۳۹	۱۶	۲۳
۳	علوم پایه	۴۴	۱۸	۲۶
۴	فنی و مهندسی	۵۷	۱۶	۴۱
۵	کشاورزی و منابع طبیعی	۲۵	۸	۱۷
۶	علوم پزشکی و دامپزشکی	۱۰۶	۵۴	۵۲
۷	بخش ویژه	۴	۰	۴
جمع کل		۱۰۱۶	۴۵۱	۵۶۵

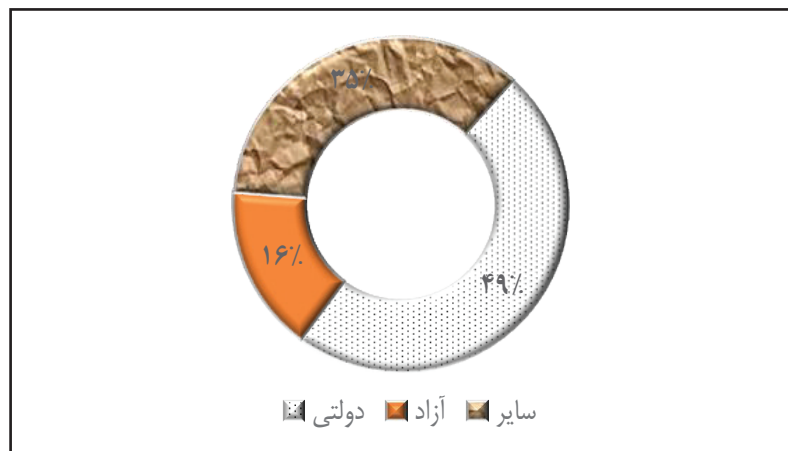
فهردار شماره ۱: توزیع فراوانی آثار رسیده در گروه‌های شش‌گانه و بخش ویژه

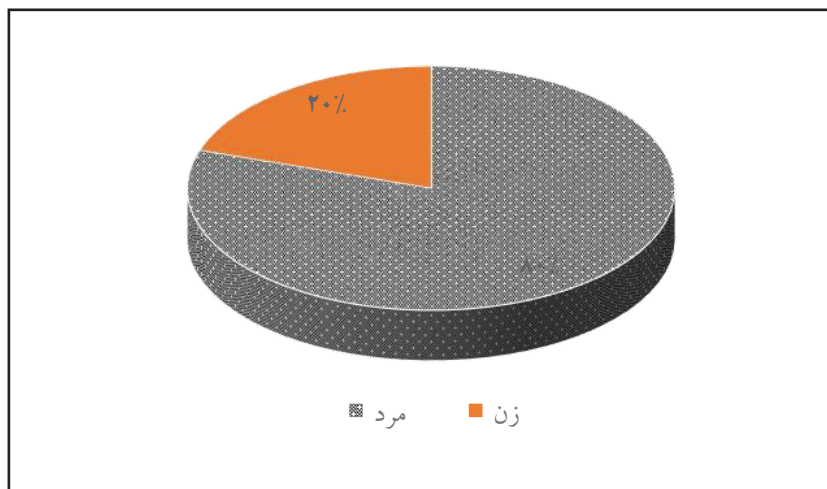
نمودار شماره ۲: توزیع فراوانی آثار به تفکیک نوع اثر

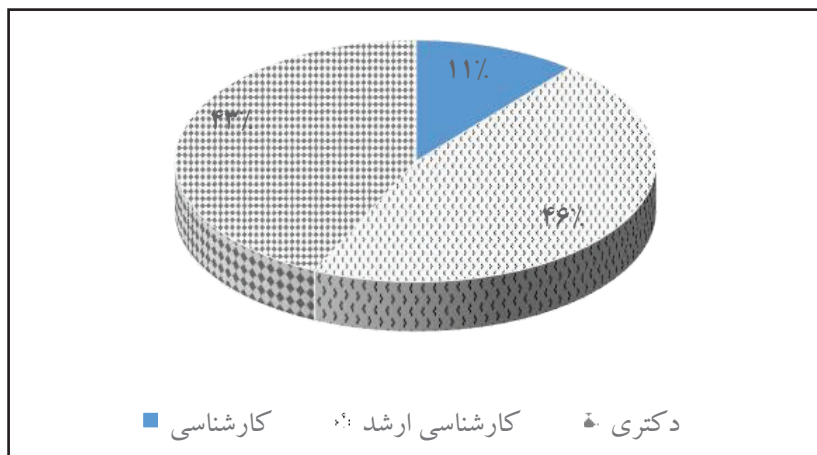
نمودار شماره ۳: توزیع فراوانی شرکت کنندگان به تفکیک نوع دانشگاه

نمودار شماره ۴: توزیع فراوانی شرکت کنندگان به تفکیک جنسیت

نمودار شماره ۵: توزیع فراوانی شرکت کنندگان به تفکیک مقطع

بیانیہ هیأت داوران

بسم الله الرحمن الرحيم

خدای سبحان را سپاس می‌گوییم که بار دیگر توفیق خدمت‌گزاری به قافله اهل کتاب، قلم و اندیشه را به ما ارزانی داشت. صمیمانه‌ترین سپاس‌ها و نیکوترین آرزوهای خود را به محضر استادان فرهیخته، پژوهشگران پرتلاش و صاحب‌نظران گران‌مایه‌ای تقدیم می‌کنیم که با حضور ثمربخش و داوری‌های دقیق و علمی خود، افق تعالی این رویداد را هموار ساخته و بنیان‌های علمی و فرهنگی آن را بیش از پیش نمایان و استوار کردند.

جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی رویدادی علمی-فرهنگی است که در بستر مجاهدت‌های علمی شکل گرفته و پس از سی و دو دوره، اعتماد و اعتبار دانشگاهیان این مرز و بوم را به دست آورده است. از نخستین دوره، این جشنواره چراغی فروزان برای روشن کردن مسیر پژوهش و شور علمی در میان دانشجویان، پژوهشگران و اهل قلم بوده است، به طوری که اکنون برگزیدگان این رخداد اثرگذار، نمادی از شایستگی‌های علمی به شمار می‌آیند. این رویداد، نه تنها بستری برای رقابت علمی سالم فراهم می‌کند، بلکه الهام‌بخش تولید آثار پژوهشی نوآورانه و توسعه دانش در میان دانشجویان است و نقش موثری در ترویج گفتمان علم و تقویت بنیان‌های فرهنگ دانشگاهی ایفا می‌کند.

جهاد دانشگاهی به عنوان نهادی فرهنگی و علمی در بیش از سه دهه، اهتمام جدی نسبت به برگزاری این رویداد ملی داشته و اهداف بلندی را در این مسیر پیگیری کرده است. مهم‌ترین مأموریت این جشنواره ترویج روحیه تتبع و پژوهش، کنج‌کاوی علمی و تولید آثار ماندگار در میان دانشجویان است؛ هدفی که در دوره‌های اخیر، با شفافیت و تأثیرگذاری محسوس تحقق یافته است. در سی و دومین دوره، ۱۰۱۶ اثر به دبیرخانه ارسال شد که نشان‌دهنده انگیزه و شور علمی

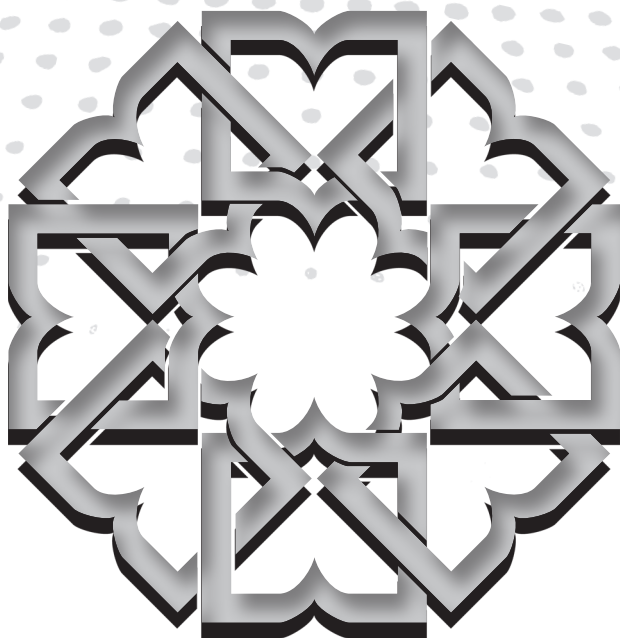
نسل جوان پژوهشگر و اهل قلم است و امید به تداوم و گسترش پژوهش‌های نوآورانه در میان دانشگاهیان را تقویت می‌کند.

در فرایند ارزیابی آثار، علاوه بر بهره‌گیری از دانش، تجربه و بینش پژوهشگران، استادان و صاحب‌نظران صاحب کسوت، فرصتی فراهم شد تا از توان علمی و تخصص استادان جوان‌تر نیز بهره‌مند شویم، امری که به غنای علمی و کیفیت داورها افزوده و تنوع دیدگاه‌ها را در ارزیابی آثار بهبود بخشیده است.

هیأت داوران جشنواره، ضمن قدردانی از انگیزه‌های ارزشمند علمی و مشارکت فعال دانشجویان اهل قلم، خدمات علمی صادقانه استادان و داوران و تلاش دلسوزانه تمامی دست‌اندرکاران این رویداد ارزشمند، به صاحبان آثار برتر این دوره صمیمانه تبریک گفته و برای آنان آرزوی موفقیت‌های علمی مستمر در جهت رشد و تعالی کشور را دارد.

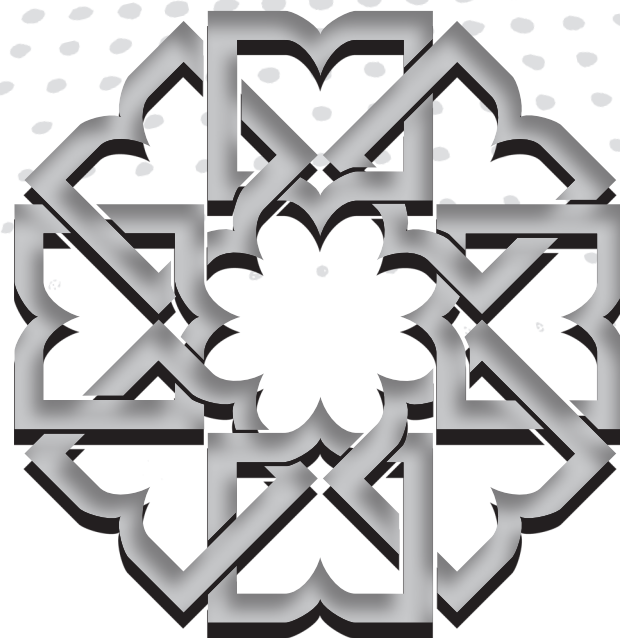
امید است برگزاری این جشنواره علمی و فرهنگی، بستری برای بهره‌مندی گسترده‌تر ایران اسلامی از دستاوردها و تحقیقات علمی دانشگاهیان، به ویژه دانشجویان پژوهشگر و مستعد فراهم آورد و افق‌های تازه‌ای در توسعه فرهنگی و علمی میهن عزیزمان بگشاید و مسیر پیشرفت علمی کشور را هموارتر سازد.

هیأت داوران جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی

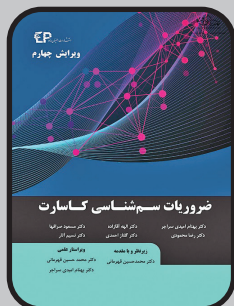

معرفی منتخبان سی و دومین جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی^۱

۱. دبیرخانه جشنواره در معرفی کتاب یا کتاب‌هایی که دارای چند نویسنده یا مترجم هستند، تنها نام دانشجویانی را ذکر می‌کند که در جشنواره شرکت کرده‌اند و مسئولیتی در برابر نویسنده یا مترجمانی که نام آن‌ها در سامانه جشنواره ثبت نشده است، برعهده ندارد.

برگزیدگان

بخش اصلی: پزشکی و دامپزشکی، شاخه داروسازی

عنوان کتاب: ضروریات سم شناسی کاسارت

ناشر: اطمینان راد

مترجم: بهنام امیدی سراجر

دانشگاه: علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تهران

رشته و مقطع تحصیلی: سم شناسی و داروشناسی، دکتری

سوابق علمی و پژوهشی

- تألیف ۴ عنوان و ترجمه ۳ عنوان کتاب

- چاپ و نگارش ۱۰ عنوان مقاله

- اجرای ۲ طرح پژوهشی

معرفی کتاب

ضروریات سم شناسی کاسارت نخستین ترجمه ویرایش چهارم کتاب مرجع «Casarett & Doull's Essentials of Toxicology» است که با تشریح دقیق و کامل علم گسترده سم شناسی، درک عمیقی از اصول و مکانیسم های عمل سموم را برای خواننده فراهم می آورد. به منظور تسهیل این درک، مفاهیم حیاتی مرتبط با سم شناسی به شیوه ای منسجم تشریح شده اند. این کتاب در هفت بخش شامل: (۱) اصول کلی سم شناسی، (۲) سرنوشت زیستی سموم، (۳) سمیت مستقل از اندام هدف، (۴) سمیت در اندام هدف (سمیت اندام محور)، (۵) عوامل سمی، (۶) سم شناسی محیطی، و (۷) کاربردهای سم شناسی سازماندهی شده است. این اثر، منبعی بنیادی برای علاقه مندان به این حوزه علمی محسوب می شود و مطالب آن مناسب استفاده متخصصین، محققین و دانشجویان حوزه علوم پایه پزشکی و داروسازی در همه مقاطع می باشد. مطالعه این منبع کلیدی نقش مهمی در پیشرفت علوم زیستی، درک بهتر اثرات مواد شیمیایی و ارتقاء سطح سلامت و ایمنی جامعه ایفاء خواهد کرد.

بخش اصلی: علوم پایه، شاخه فیزیک
عنوان کتاب: مبانی فیزیک هالیدی
ناشر: امیدانقلاب
مترجم: فائزه جنابی اسکویی
دانشگاه: الزهرا (س)
رشته و مقطع تحصیلی: فیزیک گرایش
 ماده چگال، دکتری

سوابق علمی - پژوهشی

- تألیف ۱۷ عنوان و ترجمه ۱۳ عنوان کتاب
- نگارش ۲ عنوان مقاله ISI و چاپ و نگارش ۲ عنوان مقاله داخلی
- اجرای ۳ طرح علمی، پژوهشی

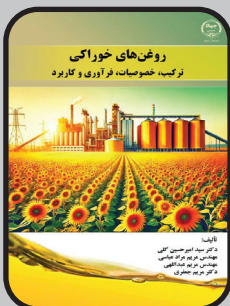

معرفی کتاب

این کتاب، ترجمه‌ی کتاب مبانی فیزیک، نوشته‌ی هالیدی، رزنیک، واکر است که بدون شک، یکی از بهترین و مهمترین کتاب‌های نوشته شده در سطح فیزیک پایه برای دانشجویان علوم پایه، فنی و مهندسی می‌باشد.

مترجمان این کتاب، تجربه‌ی سال‌ها تدریس دانشگاهی، ترجمه و تألیف چندین جلد کتاب دیگر را دارند. ترجمه‌ی کتاب، روان و ساده بوده و تا حد امکان، ترجمه‌ی کلمه به کلمه نیست. همچنین از لغات، کلمات و اصطلاحات متعارف، مشهور، آشنا و بروز، استفاده شده است. بیش از ۳۶۰ واژه، اصطلاح و اسم خاص به صورت پانویس، نوشته شده و در انتهای کتاب، پیوست‌ها، نمایه و واژه‌یاب به صورت کامل، وجود دارند.

برای ارتقای کیفی و کمی کتاب، همواره از نظرات اساتید و دانشجویان محترم، استفاده شده و در این راستا کتاب به صورت رنگی و با کیفیت عالی، چاپ شده است.

بخش اصلی: کشاورزی و منابع طبیعی، شاخه کشاورزی
عنوان کتاب: روغن های خوراکی (ترکیب،

خصوصیات، فرآوری و کاربرد)

ناشر: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی اصفهان

نویسندگان: مریم مرادعباسی، مریم عبداللهی

دانشگاه: صنعتی اصفهان

رشته و مقطع تحصیلی: علوم و مهندسی صنایع

غذایی- فناوری مواد غذایی، دکتری

سوابق علمی- پژوهشی: (مریم مرادعباسی)

- تألیف ۱ عنوان کتاب

- چاپ و نگارش ۳ عنوان مقاله ISI و یک مقاله علمی-پژوهشی

- اجرای ۱ طرح پژوهشی

سوابق علمی- پژوهشی: (مریم عبداللهی)

- تألیف ۱ عنوان کتاب

- چاپ و نگارش ۸ عنوان علمی-پژوهشی

معرفی کتاب

کتاب حاضر حاوی مطالب کاملی در زمینه روغن و چربی های خوراکی است، به طوری که در فصول ابتدایی به ترکیب، خصوصیات و واکنش های شیمیایی مرتبط با روغن و چربی پرداخته و سپس منابع گیاهی و حیوانی آن ها همراه با انواع روغن های خاص بیان شده است. در ارتباط با فرآوری روغن، مباحث مربوط به استخراج، تصفیه، روش های اصلاح و بسته بندی در فصول مجزا و به طور جامع مرور و در پایان نیز کاربرد روغن و چربی به طور خاص در محصولات مانند شکلات، مارگارین، شورتینگ و روغن های سرخ کردنی بیان شده است. این اثر می تواند برای تمامی افراد علاقه مند به صنعت روغن، مفید و کاربردی بوده و به عنوان منبع درسی در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد مورد استفاده اساتید و دانشجویان رشته علوم و صنایع غذایی قرار گیرد.

بخش اصلی: فنی و مهندسی، شاخه مهندسی مکانیک
عنوان کتاب: مبانی مکانیک سیالات پیشرفته (کوری)
ناشر: علوم پویا
مترجم: محمد نامداریان و ...
دانشگاه: آزاد اسلامی واحد مشهد
رشته و مقطع تحصیلی: مهندسی مکانیک گرایش تبدیل انرژی، دکتری

سوابق علمی - پژوهشی

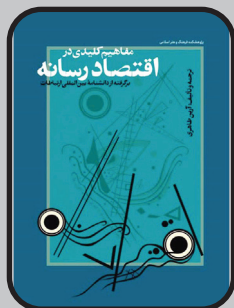
- تألیف ۳۰ عنوان و ترجمه ۲۶ عنوان کتاب
- چاپ بیش از ۱۰ عنوان مقاله
- اجرای ۲ طرح پژوهشی
- ثبت اختراع دستگاه مکانیزه تنفس در اعماق بیشتر آب به همراه میکرو پمپ و سنسور اکسیژن

معرفی کتاب

این کتاب مرجعی جامع و کاربردی برای دانشجویان مهندسی مکانیک است که مبانی و اصول مکانیک سیالات را از سطح مقدماتی تا پیشرفته با زبانی روان و ساختاری منسجم ارائه می‌دهد. هدف آن، ایجاد درکی یکپارچه از رفتار سیالات و روش‌های تحلیلی مرتبط است تا دانشجویان بتوانند دروس تخصصی‌تر مهندسی را عمیق‌تر درک کنند.

کتاب در پنج بخش تنظیم شده است: معادلات حاکم و قوانین بقا، جریان‌های ایده‌آل و پتانسیل، جریان‌های ویسکوز و لایه مرزی، جریان‌های تراکم‌پذیر و روش‌های تحلیل ریاضی. در انتهای هر فصل تمرین‌هایی هدفمند برای تثبیت مفاهیم ارائه شده و ضمیمه‌ها شامل مباحثی مانند تانسورها، سری فوریه و اصول ترمودینامیک هستند.

نثر روان، انسجام محتوایی و تأکید بر کاربردهای مهندسی، این کتاب را به یکی از منابع برجسته آموزش و پژوهش در مکانیک سیالات تبدیل کرده است. همچنین، این اثر به عنوان منبع کنکور دکتری مهندسی مکانیک گرایش تبدیل انرژی، آزمون جامع دکتری و سرفصل درس مکانیک سیالات پیشرفته مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بخش اصلی: علوم انسانی، شاخه ارتباطات و رسانه

عنوان کتاب: مفاهیم کلیدی در اقتصاد رسانه

ناشر: پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی

نویسنده و مترجم: آرین طاهری

دانشگاه: علامه طباطبائی

رشته و مقطع تحصیلی: علوم ارتباطات، دکتری

سوابق علمی - پژوهشی

- تألیف و ترجمه ۴ عنوان کتاب

- چاپ و نگارش بیش از ۱۰ عنوان مقاله

- اجرای ۲ طرح پژوهشی

- کسب عنوان شایسته تقدیر در شانزدهمین جشنواره ملی پایان نامه سال

معرفی کتاب

کتاب «مفاهیم کلیدی در اقتصاد رسانه»، متشکل از ترجمه ۵۴ مدخل از دانشنامه بین‌المللی ارتباطات است که در چهار بخش تنظیم شده‌اند؛ به نحوی که پیوستگی مداخل منتخب، بتواند فهمی منسجم در خصوص هر یک از نظام‌های سه‌گانه بازارهای رسانه (کسب و کار، حقوقی و فناورانه) و همچنین اثرهای بیرونی آن به دست دهد. بخش اول کتاب ابزارهای مفهومی ضروری برای تفکر اقتصادی درباره ارتباطات و رسانه‌ها را تشریح می‌کند. بخش دوم، به مباحثی درباره «نظام حقوقی» و «نظام فناورانه» که بر شکل‌گیری بازار رسانه‌ها تأثیر حیاتی دارند، می‌پردازد. بخش سوم بر «نظام کسب و کار» تمرکز دارد و شمایی کلی از ساختارهایی که شاکله عینی و اجرایی بازارهای رسانه را تشکیل می‌دهند، ارائه می‌دهد. بخش چهارم نیز درباره «اثرهای بیرونی» و نفوذ فرهنگی اقتصاد ارتباطات و بازار رسانه‌ها است. در ابتدای هر بخش، پیش‌درآمدی نوشته شده تا منطق حاکم بر چینش مداخل در قالب هر بخش را توضیح دهد.

بخش اصلی: علوم انسانی، شاخه زبان و ادبیات فارسی
عنوان کتاب: تفسیر نجف
ناشر: موقوفات دکتر افشار
مصحح و محقق: امیرحسین آقامحمدی
دانشگاه: تهران
رشته و مقطع تحصیلی: زبان و ادبیات فارسی، دکتری

سوابق علمی - پژوهشی

- چاپ و نگارش ۳ عنوان مقاله علمی - پژوهشی
- کسب رتبه هفتم المپیاد دانشجویی در سال ۱۳۹۵

۳۴

معرفی کتاب

در این کتاب، متن مصحح یکی از ترجمه‌ها و تفاسیر کهن فارسی به چاپ رسیده است؛ اثری که به سبب محل نگهداری نسخهٔ منحصربه‌فرد و ناقص آن در کتابخانهٔ نجف، «تفسیر نجف» نامیده شده است. این دست‌نویس از نظر تاریخی و زبان‌شناختی اهمیتی ویژه دارد. مؤلف ناشناختهٔ تفسیر، احتمالاً در قرن ششم هجری و در شرق خراسان بزرگ می‌زیسته است. وی با نثری ساده و روان، اما سرشار از ساختارهای نحوی کهن و ترکیب‌های اصیل فارسی، ترجمه‌ای آزاد از سه سورهٔ آل عمران، نساء و مائده فراهم آورده است. این اثر در میان ترجمه‌های کهن استثناست، زیرا با وجود قدمت، ترجمه‌ای تحت‌اللفظی نیست. وجود ساختارهای نحوی مربوط به دستور تاریخی در آن مهم‌تر از غیاب واژه‌های گویشی است و نمی‌توان پایدی اثر به زبان معیار را نشانهٔ تأخر آن دانست. در این تفسیر، ترتیب اجزای جمله با فارسی معیار هم‌خوان است و نویسنده با ساده‌نویسی، متنی خوش‌خوان و هنجارگریز پدید آورده که در قیاس با آثار مشابه نوعی هنجارگریزی آگاهانه به شمار می‌آید.

بخش اصلی: علوم انسانی، شاخه حقوق

عنوان کتاب: حقوق مشاغل سخت و زیان آور در ایران و اتحادیه اروپا

ناشر: دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

نویسنده: ولی الله حیدرنزاد

دانشگاه: امام صادق (علیه السلام)

رشته و مقطع تحصیلی: حقوق عمومی، دکتری

سوابق علمی - پژوهشی

- تألیف ۴ عنوان کتاب

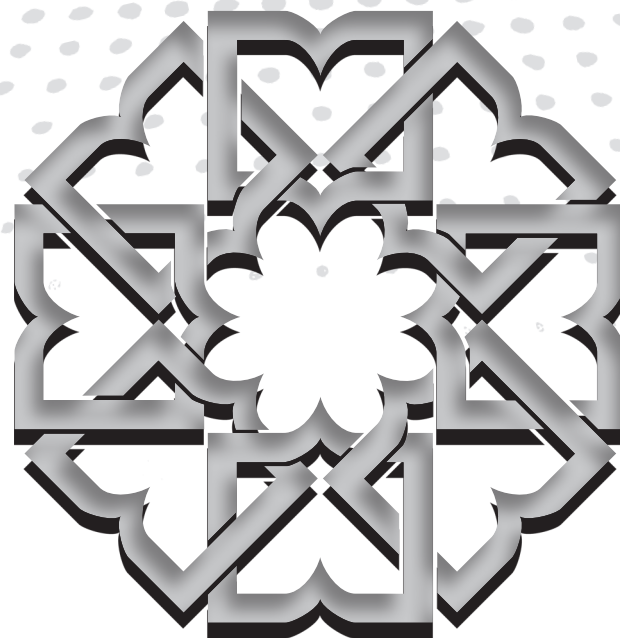
- انتشار بیش از ۴۰ مقاله علمی پژوهشی، ترویجی و تخصصی

- اجرای ۴ طرح پژوهشی

معرفی کتاب

سلامتی جسمی و روحی کارگران و متصدیان مشاغل سخت و زیان آور ارتباط مستقیم و ناگسستنی با شغل تحت تصدی آنان دارد و اغلب کشورها نظام حمایتی ویژه ای جهت پشتیبانی و حفظ سلامتی متصدیان مشاغل سخت و زیان آور در نظر گرفته اند که مهم ترین و رایج ترین شیوه حمایت از متصدیان مشاغل سخت و زیان آور، بازنشستگی پیش از موعد است. در تطبیق رویکرد کشورهای اروپایی با نظام حقوقی ایران ملاحظه می گردد ایران در زمره کشورهای قرار دارد که قوانین و حمایت های مشاغل سخت و زیان آور را برای طیف وسیعی از کارگران و مستخدمان به رسمیت شناخته است. با عنایت به آثار سوء جسمی و روحی ناشی از تصدی این مشاغل، هر چند اصل حمایت ویژه از مشاغل سخت و زیان آور ضرورتی انکار ناپذیر است، لکن نحوه شناسایی و حدود و ثغور حمایت از متصدیان این مشاغل همواره از مسائل چالش برانگیز بوده است که با عنایت به آثار و تبعات آن، نیازمند بازنگری و اصلاح است.

شایستگان تقدیر

بخش اصلی: پزشکی و دامپزشکی، شاخه پزشکی

عنوان کتاب: اصول و کاربرد ژنتیک و ژنومیک پزشکی (امری و رایمون) : اختلالات متابولیک

ناشر: ابن سینا

مترجمان: محمدرضا صابریان بروجنی، آتنا وقف، مریم زند، امیر صافی و ...

محمدرضا صابریان بروجنی

دانشگاه: علوم پزشکی هرمزگان

رشته و مقطع تحصیلی: ژنتیک پزشکی، دکتری تخصصی

سوابق علمی - پژوهشی

- تألیف ۱ عنوان و ترجمه ۴ عنوان کتاب

- نگارش ۳۰ عنوان مقاله بین المللی

- اجرای ۲۰ طرح علمی، پژوهشی

- رتبه اول در مسابقه استارت‌آپی چهارمین کنگره و نمایشگاه محصولات بیوتکنولوژی پزشکی و صنایع وابسته ۲۰۲۵

آتنا وقف

دانشگاه: علوم پزشکی شهرکرد

رشته و مقطع تحصیلی: بیوتکنولوژی پزشکی، دکتری تخصصی

سوابق علمی - پژوهشی

- ترجمه ۱ عنوان کتاب

- نگارش ۷ عنوان مقاله بین المللی

- اجرای ۵ طرح علمی، پژوهشی

مریم زند

دانشگاه: علوم پزشکی زنجان

رشته و مقطع تحصیلی: بیوتکنولوژی پزشکی، دکتری تخصصی

سوابق علمی - پژوهشی

- ترجمه ۱ عنوان کتاب
- نگارش ۸ عنوان مقاله علمی و پژوهشی
- اجرای ۸ طرح علمی، پژوهشی

امیر صافی

دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان

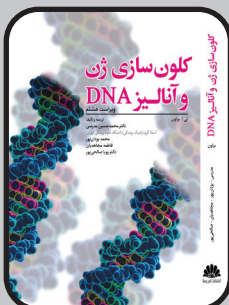
رشته و مقطع تحصیلی: بیوشیمی بالینی، دکتری تخصصی

سوابق علمی - پژوهشی

- ترجمه ۱ عنوان کتاب
- چاپ و نگارش بیش از ۲۰ عنوان مقاله داخلی و بین المللی
- اجرای ۹ طرح علمی، پژوهشی

معرفی کتاب

اختلالات متابولیکی به دلیل طیف گسترده و میزان بروز بالا از اهمیت بالایی برخوردار هستند و نوعی اختلال بین رشته‌ای به حساب می‌آیند. کتاب حاضر از منابع اصلی و مادر در حوزه‌ی ژنتیک بیوشیمیایی است که بصورت کامل و جامع به بررسی جنبه‌های مختلف اختلالات متابولیکی ژنتیکی از جمله نشانه‌شناسی پاراکلینیکی و بالینی، اصول بیوشیمیایی و مولکولی، الگوهای توارث و تشخیص ژنتیکی می‌پردازد. این کتاب در ۱۶ فصل نگارش شده است و هر فصل به دسته‌ی مشخصی از بیماری‌های متابولیکی با علت ژنتیکی پرداخته است. از ویژگی‌های برجسته این کتاب می‌توان به پوشش کامل موضوع اشاره نمود که باعث شده است بتوان آن را به عنوان یک کتاب مرجع در نظر گرفت.

بخش اصلی: پزشکی و دامپزشکی، شاخه پزشکی
ناشر: ابن سینا

عنوان کتاب: کلون سازی ژن و آنالیز DNA

مترجمان و مؤلفان: محمد یزدان پور، فاطمه

مجاهدیان و ...

دانشگاه: تربیت مدرس

محمد یزدان پور

رشته و مقطع تحصیلی: زیست‌شناسی سلولی و مولکولی گرایش ژنتیک، دکتری

سوابق علمی - پژوهشی

- چاپ و نگارش ۵ عنوان مقاله ISI

- اجرای ۱ طرح پژوهشی

فاطمه مجاهدیان

رشته و مقطع تحصیلی: بیوشیمی، دکتری

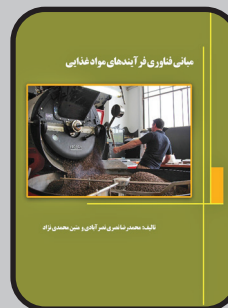
سوابق علمی - پژوهشی

- چاپ و نگارش ۲ عنوان مقاله ISI

معرفی کتاب

کتاب کلون سازی ژن و آنالیز DNA نوشته تی.ای. براون و معروف به مهندسی ژنتیک براون یکی از کتاب‌های آموزشی رفرنس جهانی در حوزه مهندسی ژنتیک می‌باشد که در ارائه مطالب فناوری‌های مهندسی ژنتیک و بیوتکنولوژی بسیار موفق بوده است. هدف از ترجمه و انتشار این کتاب برای همکاران، دانشجویان و علاقمندان به این رشته پویا در عرصه علم و فناوری تسهیل دسترسی به مطالب علمی و فناورانه و کاهش زمان در یادگیری و کمک به ماندگاری مطالب به زبان مادری عزیزان و خوانندگان محترم بوده است. به علاوه لازم است متذکر شویم که برای ارتقای بیشتر مطالب این کتاب و به روزتر کردن مطالب مهندسی ژنتیک تدوین شده، یکی از مهم‌ترین و جدیدترین موضوعات یعنی مبحث CRISPR با کاربرد اصلاح ژنتیکی (Gene Editing) و تشخیصی (Diagnostic) جداگانه به صورت تألیفی به آن اضافه شده است که یقیناً باعث تبیین و تفهیم بهتر این حوزه تخصصی خواهد شد.

بخش اصلی: کشاورزی و منابع طبیعی، شاخه کشاورزی
عنوان کتاب: مبانی فناوری فرآورده‌های مواد غذایی
ناشر: آموزشی تألیفی ارشدان
نویسندگان: متین محمدی نژاد و ...
دانشگاه: صنعتی اصفهان
رشته و مقطع تحصیلی: علوم و مهندسی صنایع غذایی، کارشناسی
 ارشد

سوابق علمی - پژوهشی

- چاپ و نگارش ۴ عنوان مقاله علمی، پژوهشی
- اجرای یک طرح پژوهشی
- برگزیده رویداد علمی - صنعتی افرا در حوزه کشاورزی، صنایع غذایی و امنیت مواد غذایی

معرفی کتاب

کتاب «مبانی فناوری‌های فرآورده‌های مواد غذایی» تألیف مهندسان محمدرضا نصری نصرآبادی و متین محمدی نژاد، تدوین شده در ۲۹ فصل، با رویکردی نوین به مفاهیم مهندسی فرآورده‌های مواد غذایی، تلاش دارد تا پلی میان دانش نظری و کاربرد صنعتی برقرار سازد. این اثر با تمرکز بر اصول علمی و کاربردی، در گام نخست مبانی پایه و مشترک فرآورده‌های غذایی بررسی می‌کند، در ادامه فناوری‌های تبدیلی و جداسازی را مورد مطالعه قرار می‌دهد و در نهایت به فرآورده‌های مربوط به نگهداری و عناصر طراحی کارخانه‌های صنایع غذایی می‌پردازد. در هر فصل، به منظور تسهیل یادگیری و درک عمیق‌تر مفاهیم، از مثال‌های متنوع و واقعی استفاده شده و در بخش‌هایی که نیاز به توصیف فرآورده‌ها وجود دارد، نمودارهای فرآیندی به کار گرفته شده‌اند. این کتاب منبعی ارزشمند برای دانشجویان، پژوهشگران و متخصصان صنعت غذا می‌باشد تا گامی مؤثر در مسیر اعتلا و ارتقاء کیفیت، ایمنی و پایداری در زنجیره تولید مواد غذایی کشور بردارند.

بخش اصلی: علوم انسانی، شاخه روانشناسی

عنوان کتاب: علیه همدلی

ناشر: رشد

مترجم: مهدی ملک محمد

دانشگاه: آزاد اسلامی واحد قم

رشته و مقطع تحصیلی: روانشناسی، دکتری

سوابق علمی - پژوهشی

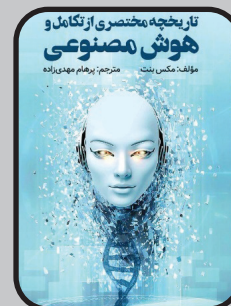
-ترجمه ۲ عنوان و تألیف ۲ عنوان کتاب

-چاپ و نگارش ۳ عنوان مقاله علمی، پژوهشی

معرفی کتاب

کتاب علیه همدلی به مشکلات همدلی در حیطه‌های مختلفی مانند نیکوکاری، سیاست، روابط صمیمانه و اختلاف‌ها و دشمنی‌ها می‌پردازد و نویسنده آن، که روان‌شناس و استاد صاحب‌نام دانشگاه ییل آمریکا است، با بیان استدلال‌های متعدد همدلی را راهنمای اخلاقی ضعیفی می‌داند که اگرچه مزیت‌های زیادی دارد اما به‌طور کلی موجب قضاوت‌های نابخردانه می‌شود. بنابراین نویسنده کتاب تأکید می‌کند که مخالفت با همدلی به‌معنای خودخواهی یا غیراخلاقی بودن نیست و در این کتاب می‌خواهد اثبات کند که بدون همدلی در حوزه اخلاقی آدم‌های بهتر و دلسوزتری خواهیم شد و دنیا را به مکانی بهتر تبدیل خواهیم کرد. او در این کتاب با ادبیاتی علمی اما گرم و صمیمی از طریق نقد استدلال‌های مخالف و طرح استدلال‌های خود و نشان دادن نمونه‌های متعدد در عرصه جهانی به خوانندگان شفقت‌ورزی عقلانی را به‌عنوان جایگزین اخلاقی مناسب‌تری پیشنهاد می‌دهد که برخلاف همدلی راهنمای قوی و عقل‌محوری است که می‌تواند گستره‌ای به وسعت جهان را دربرگیرد.

بخش اصلی: علوم انسانی، شاخه روانشناسی
عنوان کتاب: تاریخچه مختصری از هوش، تکامل، هوش مصنوعی و
(پنج پیشرفت که مغز ما را ساخته‌اند)
ناشر: ویرایش
مترجم: پرهام مهدیزاده
دانشگاه: تهران

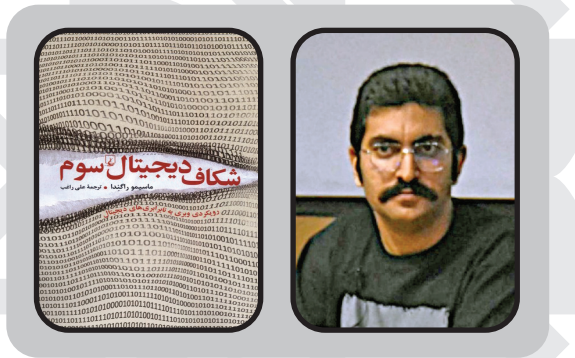
رشته و مقطع تحصیلی: روانشناسی عمومی گرایش حکمرانی سلامت و علوم زیستی، کارشناسی ارشد
سوابق علمی - پژوهشی
- ترجمه یک عنوان کتاب

۴۲

معرفی کتاب

این اثر با رویکردی میان رشته‌ای، سیر تحول مغز انسان را از ماده‌ای بی‌جان تا شکل‌گیری هوشی پیچیده در پنج مرحله بررسی می‌کند و پیوند آن را با خاستگاه و توسعه هوش مصنوعی نشان می‌دهد. نویسنده با بهره‌گیری از علوم اعصاب، زیست‌شناسی تکاملی و علوم شناختی، مغز را سامانه‌ای پویا و سازگار معرفی می‌کند که توانایی پردازش و یادگیری مداوم دارد. در ادامه، فناوری‌های هوش مصنوعی، به ویژه شبکه‌های عصبی مصنوعی، به عنوان تداوم فناوریانه مسیر تکامل ذهن انسان تحلیل می‌شوند. کتاب با بررسی شباهت‌های ساختاری و عملکردی میان نورون‌های زیستی و واحدهای محاسباتی هوش مصنوعی، بر اهمیت شناخت عمیق‌تر مغز در توسعه سامانه‌های یادگیرنده کارآمدتر تأکید دارد. در پایان، اثر بیان می‌کند که تکامل مغز، بخشی از روند پیوسته گسترش هوش در جهان است و هوش مصنوعی می‌تواند با فراتر رفتن از محدودیت‌های زیستی و بهره‌گیری از اصول تنوع و انتخاب، مسیر تازه‌ای از آفرینش شناختی را بگشاید.

بخش اصلی: علوم انسانی، شاخه علوم اجتماعی
عنوان کتاب: شکاف دیجیتال سوم : رویکردی وبری به نابرابری های

دیجیتال

ناشر: ققنوس

مترجم: علی راغب

دانشگاه: تهران

رشته و مقطع تحصیلی: علوم اجتماعی گرایش جامعه شناسی

فرهنگی، دکتری

سوابق علمی - پژوهشی

-ترجمه ۴ عنوان و تألیف ۲ عنوان کتاب

-نگارش و چاپ ۸ عنوان مقاله علمی، پژوهشی و ترویجی

-اجرای ۲ طرح پژوهشی

-برگزیده بنیاد ملی نخبگان کشور در طرح شهید صیاد شیرازی

معرفی کتاب

این کتاب با نگاهی جامعه‌شناختی به مسئله نابرابری در دسترسی و بهره‌مندی از فناوری‌های دیجیتال می‌پردازد. نویسنده با الهام از نظریه‌های ماکس وبر نشان می‌دهد که شکاف دیجیتال صرفاً به تفاوت در دسترسی به اینترنت محدود نیست بلکه درک و استفاده مؤثر از فناوری نیز تحت تأثیر عوامل طبقاتی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی قرار دارد. این کتاب با طرح مفهوم «شکاف دیجیتال سوم»، به تبیین لایه‌های پیچیده‌تری از نابرابری می‌پردازد و تأکید می‌کند که فناوری به‌تنهایی توان رفع نابرابری را ندارد بلکه خود بازتولیدکننده‌ی آن است. همگرایی دیجیتال بین صنایع رایانه، مخابرات و رسانه، بازنگری به راه‌های اجتناب از اشکال طرد یا تبعیض دیجیتال را ضروری کرده است. اگرچه ویژگی‌های شمولیت و گشودگی که از زمان پیدایش اینترنت وجه مشخصه‌ی آن بوده، به افسانه‌ی شبکه‌ای دموکراتیک و برابری‌خواه دامن زده است اما اشکال عمده نابرابری‌ها نه تنها همچنان پابرجا هستند بلکه بیش از پیش در حال افزایش است.

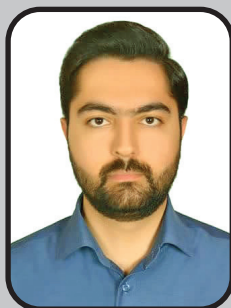
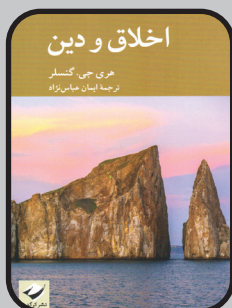
بخش اصلی: علوم انسانی، شاخه علوم اجتماعی
عنوان کتاب: جامعه‌شناسی اقتصادی
ناشر: پژوهشکده امور اقتصادی وزارت اقتصاد و دارایی
مترجمان: فاطمه السادات همایونی و دیگران
دانشگاه: آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات
رشته و مقطع تحصیلی: جامعه‌شناسی گرایش جامعه‌شناسی سیاسی،
 دکتری

سوابق علمی - پژوهشی

- ترجمه ۳ عنوان و تألیف ۱ عنوان کتاب
- نگارش و چاپ ۷ عنوان مقاله علمی و پژوهشی
- اجرای ۲ طرح پژوهشی
- برگزیده دومین دوره جشنواره پایان نامه‌های برتر ایران، جایزه پروفسور حسابی سال ۱۳۹۷

معرفی کتاب

کتاب جامعه‌شناسی اقتصادی به شفاف‌ترین و جامع‌ترین شکل، امکان بررسی چشم‌اندازهای موجود در این حوزه را فراهم کرده و نشان می‌دهد که چگونه اقتصاد چیزی فراتر از منحنی‌های عرضه و تقاضا، انگیزه‌های سود شخصی، و عملکرد کارآمد است و در واقع، شکلی از قدرت و ساختار اصلی است که در فرهنگ و نهادهای مختلف جای گرفته است. ویرایش دوم این کتاب تحلیلی مهم و پیچیده و در عین حال قابل دسترس درباره رفتار اقتصادی و آثار آن عرضه می‌کند. این کتاب با سبک نگارش شفاف و واضح خود، برای دانشجویان و کارشناسان رشته جامعه‌شناسی اقتصادی، جامعه‌شناسی کار، علم اقتصاد، سیاست اجتماعی، اقتصاد سیاسی و رویکردهای مقایسه‌ای جامعه‌شناسی مناسب است.

بخش اصلی: علوم انسانی ، شاخه فلسفه

عنوان کتاب: اخلاق و دین

ناشر: کرگدن

مترجم: ایمان عباس نژاد

دانشگاه: تربیت مدرس

رشته و مقطع تحصیلی: فلسفه دین، دکتری

سوابق علمی - پژوهشی

-تألیف ۱ عنوان و ترجمه ۵ عنوان کتاب

-چاپ و نگارش ۲ عنوان مقاله علمی، پژوهشی

-کسب عنوان شایسته تقدیر در سی امین جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی

-برگزیده چهارمین دوره کتاب سال جوانان

معرفی کتاب

نویسنده به این مسئله اساسی می پردازد که آیا خدا خاستگاه اخلاق است یا اخلاق بدون دین هم ممکن است. در اینجا دو دیدگاه سنتی وجود دارد که هرکدام خوانش هایی گوناگون دارند. طبق نظریه امر الهی، اراده خداوند فرمان اخلاقی را می آفریند؛ و طبق رویکرد مبتنی بر قانون طبیعی، حقایق اخلاقی وابسته به اراده خداوند نیستند. نویسنده شخصاً حامی نظریه قانون طبیعی است، اما می کوشد خوانش هایی قوی و قابل دفاع از هر دو دیدگاه ارائه دهد. هدف او نشان دادن این نکته است که هرکدام از این دیدگاه ها را که بپذیریم، باور به وجود خدا می تواند اخلاق را غنا بخشد. نویسنده درباره ربط اخلاق و خدا ناباوری نیز بحث می کند: خدا ناباوران چگونه بر اساس مبانی اخلاقی به باور به وجود خدا ایراد گرفته اند و اخلاق در نظر آن ها چگونه امری است. او همچنین به این مسئله می پردازد که در قبال کسانی که نظرگاه های ایمانی متفاوتی دارند چه وظایفی داریم.

بخش اصلی: هنر و معماری، شاخه معماری

عنوان کتاب: یادگیری ماشین و شهر: کاربردها در معماری و طراحی

شهری

ناشر: دانشگاه هنر

مترجم: فرشاد شریعت‌پور

دانشگاه: هنر ایران

رشته و مقطع تحصیلی: شهرسازی، دکتری

سوابق علمی - پژوهشی

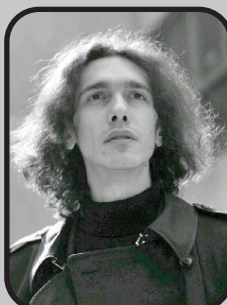
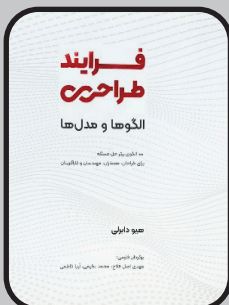
-ترجمه ۲ عنوان کتاب

-چاپ و نگارش ۱۱ عنوان مقاله علمی، پژوهشی

-اجرای ۲ طرح پژوهشی

معرفی کتاب

کتاب «یادگیری ماشین و شهر: کاربردها در معماری و طراحی شهری» که در سال ۲۰۲۲ توسط انتشارات معتبر وایلی (Wiley) منتشر شده است، اثری پیشرو در پیوند میان هوش مصنوعی، یادگیری ماشین و مطالعات محیط مصنوع به‌شمار می‌آید. این کتاب مجموعه‌ای از پژوهش‌های برجسته‌ترین اندیشمندان در حوزه‌های شهر هوشمند، طراحی شهری، معماری و علم داده را گرد هم آورده و به بررسی چگونگی به‌کارگیری الگوریتم‌ها و مدل‌های یادگیری ماشین در تحلیل، طراحی و پیش‌بینی الگوهای معماری و شهری می‌پردازد. اثر حاضر نه تنها تصویری روشن از وضعیت کنونی تلفیق هوش مصنوعی با فرایندهای طراحی ارائه می‌دهد، بلکه آینده‌ی حرفه‌های معماری و شهرسازی را نیز از منظر داده‌محور و خودیادگیرانه ترسیم می‌کند. این کتاب منبعی ارزشمند برای دانشجویان، پژوهشگران، طراحان شهری و معماران است که به دنبال درکی عمیق‌تر از نقش فناوری‌های نوین، به‌ویژه یادگیری ماشین، در شکل‌دهی به شهرهای آینده‌اند.

بخش اصلی: هنر و معماری ، شاخه معماری
عنوان کتاب: فرآیند طراحی؛ الگوها و مدل ها :
۱۰۰ الگوی برتر حل مسئله برای طراحان، معماران،
مهندسان و کارآفرینان
ناشر: کتاب وارش
مترجمان: مهدی اصل فلاح، محمد نظیفی و ...

مهدی اصل فلاح

دانشگاه: تهران

رشته و مقطع تحصیلی: کارآفرینی گرایش کسب و کار جدید، دکتری تخصصی

سوابق علمی - پژوهشی

- تألیف ۳ عنوان و ترجمه ۵ عنوان کتاب
- چاپ و نگارش بیش از ۱۰ عنوان مقاله علمی، پژوهشی
- اجرای ۳ طرح پژوهشی
- رتبه برتر بخش کتاب تألیفی در پنجمین جایزه جهانی تهران

محمد نظیفی

دانشگاه: هنر اسلامی تبریز

رشته و مقطع تحصیلی: طراحی صنعتی، دکتری

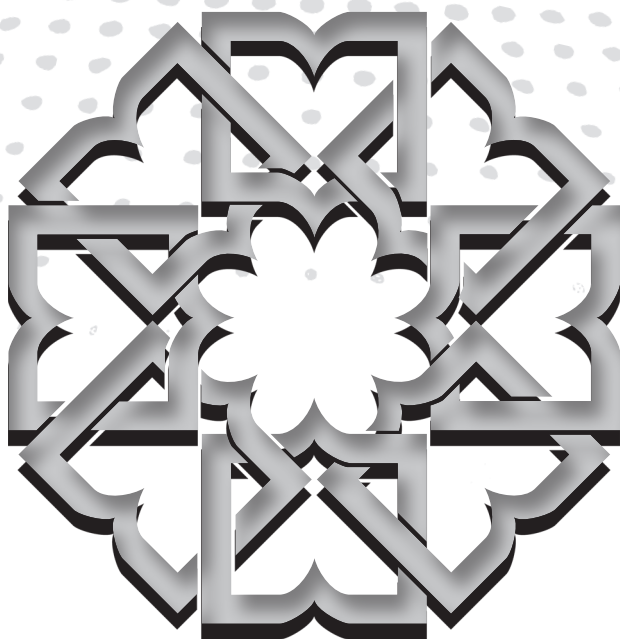
سوابق علمی - پژوهشی

- ترجمه یک عنوان کتاب
- چاپ و نگارش ۴ عنوان مقاله علمی، پژوهش

روش‌شناسی طراحی مسیری طولانی و پریپیچ‌وخم را پشت سر گذاشته است؛ از زمانی که برای نخستین بار مطرح شد، تا دوران قرار گرفتن در چارچوب‌های علمی و مهندسی، و سپس جدا شدن از آن‌ها و یافتن هویتی مستقل. کتاب فرایندهای طراحی به خواننده کمک می‌کند تا ببیند اندیشه طراحی چگونه شکل گرفته و دگرگون شده است. یک ویژگی برجسته کتاب، دسته‌بندی الگوهای طراحی بر پایه شباهت‌ها و رویکردهای مشترک آن‌هاست، نه بر اساس تاریخ ارائه‌شان. فرایندهای طراحی به دنبال ارائه الگوهایی متصل برای پیروی کورکورانه نیست، بلکه می‌کوشد خوانندگان را به تأمل بیشتر فراخواند. نویسنده نشان می‌دهد که هر نظریه‌پرداز چگونه به مفهوم طراحی نگریسته است. خواننده نیز تشویق می‌شود تا شیوه نگاه خود به طراحی را پیدا کرده و شکل دهد.

ناشران برگزیده

یکی از همراهان اصلی جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی، مجموعه ناشرانی هستند که آثار خود را بی دریغ در اختیار دبیرخانه جشنواره قرار می دهند. نشر کتاب های دانشجویان و حمایت از آثار دانشجویی خدمت بزرگی است که این دسته از ناشران به جامعه علمی ارائه می کنند و زمینه ساز رشد و شکوفایی استعداد های جوان کشور می شوند. دبیرخانه جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی وظیفه خود می داند تا با معرفی این گروه از ناشران، قدردان زحمات این عزیزان باشد. در این دوره نیز دبیرخانه جشنواره با توجه به شاخص های متعددی نظیر تعداد کل آثار ارسالی، کیفیت آثار و آثار منتخب، انتشارات ابن سینا، انتشارات ویرایش، انتشارات حتمی، انتشارات امید انقلاب و انتشارات کتاب وارث را به عنوان ناشران برگزیده در حوزه نشر آثار دانشجویی مورد تقدیر قرار می دهد.

انتشارات حتمی

انتشارات ویرایش

انتشارات ابن سینا

انتشارات کتاب وارث

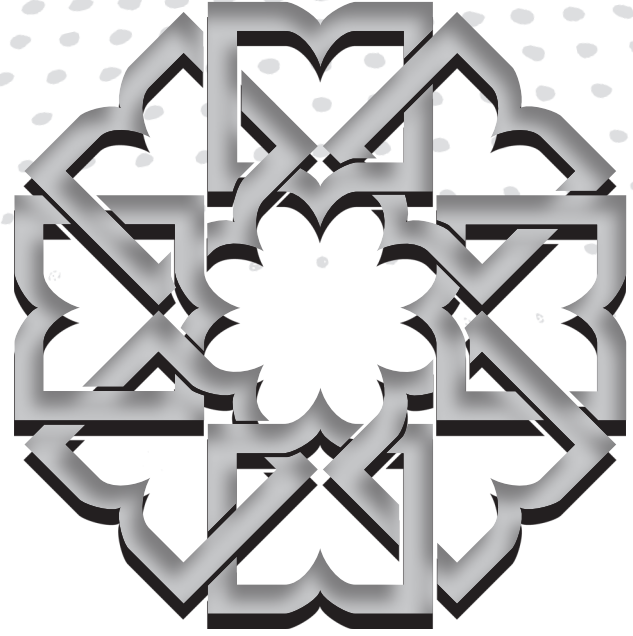
انتشارات امید انقلاب

همچنین دبیرخانه جشنواره بر خود وظیفه می‌داند از سایر ناشرانی که در دوره سی و دوم با دبیرخانه همکاری و همراهی داشته‌اند، صمیمانه قدردانی کند. اسامی این ناشران به شرح زیر است.

• فوزان	• آتی‌نگر
• علوم پویا	• اندیشه رفیع
• برون سپهر	• مجد
• سلول	• جامعه نگر
• شهراب	• آرتین طب
• روان	• دانشگاه امام صادق (ع)
• فکر نو	• ارسباران
• بشری	• سوره مهر
• تحفه	• موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

جایزہ ملے
«علامہ سید جعفر شہیدی»

پیشرفت علمی هر سرزمینی در گرو آثار ماندگاری است که برجستگان علمی و فرهنگی آن مرز و بوم خلق می‌کنند. در پرتو این آثار است که روح معنوی و فرهنگی یک ملت تعالی می‌یابد و زمینه و زمانه شکل‌گیری تمدن‌ها پدیدار می‌شود. اصالت و هویت تمدن ایرانی و اسلامی ما نیز از همین طریق شکل گرفته و ریشه دوانده است. عنصر اصلی تمدن ایرانی و اسلامی آن فکر و اندیشه‌ای است که در آثار مکتوب بزرگان این تمدن تبلور یافته است، آثاری که نقطه تلاقی علم، فرهنگ و اخلاق محسوب می‌شوند و راهبر و راهنمای فرهنگی ما بوده و هستند.

به همین جهت است که ما ایرانیان مسلمان هیچ‌گاه نتوانسته و نخواهیم توانست که از شاهنامه و مثنوی و گلستان و بوستان و بسیاری دیگر از آثار فرهنگ‌ساز تاریخمان گسسته شویم. ما هویت فرهنگی خویش را مرهون امثال ابن سینا، فردوسی، سعدی، مولانا، کلینی، سهروردی و حافظ و دیگر بزرگانمان تا به امروز هستیم. در تمام دوره‌های تاریخی تا عصر حاضر نیز همواره بزرگانی از این سرزمین میراث گذشتگان ما را پاسبانی کرده‌اند و به حفظ و مراقبت از این فرهنگ اصیل اهتمام داشته‌اند.

در این میان استاد فرزانه مرحوم علامه دکتر سید جعفر شهیدی از چهره‌هایی بود که فرهنگ ایرانی و اسلامی ما را پاسبانی می‌کرد. علامه شهیدی، نمونه‌ای درخشان از پیوند میان علم، فرهنگ و اخلاق بود؛ عالمی که پژوهش را با اخلاق و علم را با حلم مزین می‌ساخت و علاوه بر اینکه میراث‌بر بزرگان پیش از خود بود، در حفظ و تقویت این میراث گام‌های عملی برمی‌داشت.

بر همین اساس «جایزه علامه سید جعفر شهیدی» با الهام از شخصیت آن استاد فرزانه و برای پاسداشت استادانی بنیاد نهاده شده است که در مسیر تألیف، تصنیف و ترجمه آثار ماندگار گام برداشته و با دانش و منش خویش جان تازه‌ای در کالبد فرهنگ ایرانی و اسلامی دمیده‌اند.

در اعطای این جایزه شاخص‌های علمی مانند داشتن آثار عمیق و تاثیرگذار علمی، برخورداری از اندیشه و آرای بدیع، استمرار در پژوهش‌های اصیل و نقش‌آفرینی در گسترش فضای علمی و تربیت نسل‌های پژوهشگر مورد نظر قرار گرفته

است. التزام به منش استادانه، متانت، کرامت و درستی در رفتار علمی و اجتماعی، وفاداری به جایگاه تعلیم و تربیت و هدایت فکری و فرهنگی در فضای دانشگاهی و برخورداری از اعتبار و اعتماد جامعه علمی به عنوان الگویی برای دانشجویان و استادان جوان از جمله شاخص‌های فرهنگی برای اعطای این جایزه است.

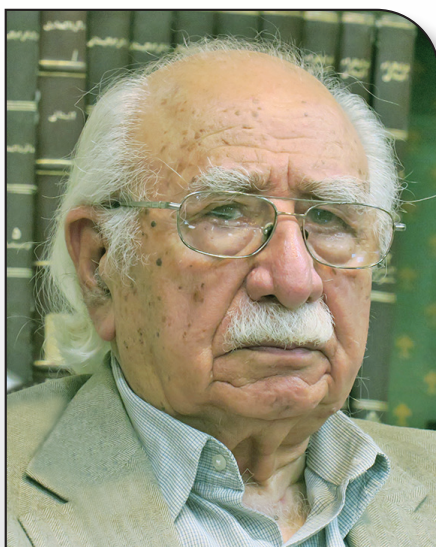
امید است اعطای این جایزه گامی موثر در معرفی و تکریم و بزرگداشت شخصیت‌های علمی و فرهنگی باشد که با آثار گرانسنگ خویش پاسدار هویت فرهنگی مردمان این سرزمین پاک بوده‌اند.

جایزه ملی «علامه سید جعفر شهیدی» نه صرفاً یادبودی برای تجلیل از شخصیتی بزرگ، بلکه نمادی است از پیوند سه رکن بنیادین دانش، فرهنگ و معنا. این جایزه پاسداشت تداوم سنتی است که در آن، اندیشه، فروتنی و خدمت به فرهنگ، در وحدتی درونی به هم می‌پیوندند. این رخداد بازگشتی صرف به گذشته نیست، بلکه تلاشی است برای بازآفرینی «معنای حضور»؛ حضوری زنده و جاری در وجود هر استاد و پژوهشگری که تعهد علمی و فرهنگی را با حقیقت‌جویی و انسانیت درهم می‌آمیزد. از این رو، برگزاری نخستین دوره‌ی جایزه «علامه سید جعفر شهیدی» را نمی‌توان صرفاً آیینی برای تقدیر دانست؛ بلکه باید آن را مجالی برای بازاندیشی در معنای رسالت دانشگاه، پژوهش و خرد ایرانی به‌شمار آورد. این رخداد، ما را به تأملی دوباره در نسبت میان دانایی و تعهد، میان علم و اخلاق فرا می‌خواند؛ زیرا در عصری که بیش از هر زمان دیگر به عمق، تداوم و صداقت در اندیشه نیازمندیم، چنین جوایزی یادآور مسئولیت اهل علم در پاسداشت حقیقت و درک ژرف‌تر از نقش انسان فرهیخته در ساختن آینده‌ی فرهنگی این سرزمین‌اند.

جایزه «علامه سید جعفر شهیدی» به استادان و پژوهشگرانی اهدا می‌شود که نه تنها در عرصه‌ی علم و اندیشه، بلکه در ترویج روح اخلاق و فرهنگ ایرانی - اسلامی سهمی درخور دارند. این آیین صرفاً مراسمی برای تقدیر نیست؛ بلکه نمادی از تداوم گفت‌وگویی عمیق میان دانش و ارزش است. جهاد دانشگاهی با نگاهی فراتر از تکریم فردی، این جایزه را کوششی برای زنده نگه‌داشتن سنت اندیشیدن و نشر علم و دانایی می‌داند؛ سنتی که در آن استاد، نه تنها آموزگار دانایی، بلکه پاسدار معنا و وجدان فرهنگی جامعه است.

با این مقدمه با افتخار اعلام می‌داریم که هیأت انتخاب نخستین دوره جایزه ملی علامه سید جعفر شهیدی، به پاس خدمات و آثار ارزشمند علمی و فرهنگی و به منظور قدردانی از گام‌های استوار در بسط و نشر دانش و فرزاندگی، جناب استاد **دکتر فتح‌الله مجتبابی** را به عنوان نخستین برنده جایزه معرفی کرده است. در ادامه با این استاد فرهیخته بیشتر آشنا می‌شویم.

درنگی بر شخصیت علمی و فرهنگی استاد فرهیخته جناب آقای دکتر فتح‌الله مجتبابی

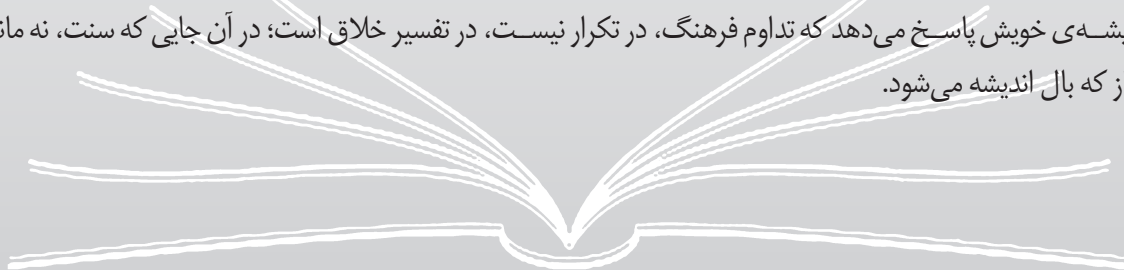

در هر زمان، اندک‌اند کسانی که حضورشان در واژه‌ها نمی‌گنجد، بلکه خود، واژه‌ی زنده‌ی اندیشه‌اند؛ روح‌هایی که میان دیروز و فردا، میان معنا و حقیقت، پلی از تأمل می‌سازند. دکتر فتح‌الله مجتبابی از این شمار است؛ فرزانه‌ای که در مرز میان سنت و نو، در پیوند میان ایران و جهان، قامت اندیشه برافراشت. او نه محصور در یک رشته ماند و نه در سایه‌ی تقلید زیست، بلکه از آمیزش شعر و دین و فلسفه، افقی تازه برای فهم معنای «بودن ایرانی» گشود.

تقدیر از ایشان، تنها تقدیر از یک عمر پژوهش و کار علمی نیست؛ گویی لحظه‌ایست برای درنگ در معنای خود پژوهش؛ آن‌گونه که او می‌فهمدش: نه شغلی دانشگاهی، بلکه شیوه‌ای از زیستن، راهی برای

هم‌سخنی با جهان و استمرار گفت‌وگوی روح ایرانیان مسلمان با حقیقت. در نگاه او، پژوهش نه در کتابخانه که در جان پژوهنده روی می‌دهد؛ تلاشی است برای بیدار نگه‌داشتن چراغ دانایی در طوفان فراموشی.

این لحظه‌ی بزرگداشت، در حقیقت یادآور پرسشی است که همواره در ژرفای فرهنگ ما طنین داشته است: اگر فرهنگ تنها یادگاری از گذشتگان باشد و نه میدانی برای زایش و آفرینش، آیا هنوز می‌تواند زنده بماند؟ دکتر مجتبابی با زندگی و اندیشه‌ی خویش پاسخ می‌دهد که تداوم فرهنگ، در تکرار نیست، در تفسیر خلاق است؛ در آن جایی که سنت، نه مانع پرواز که بال اندیشه می‌شود.

زندگی در امتداد فرهنگ

دکتر فتح‌الله مجتبابی از نسل اندیشمندانی است که در نیمه‌ی نخست قرن چهاردهم شمسی بالیدند؛ نسلی برآمده از دل بحران سنت و تجدد که رسالت خویش را در پیوند دادن ریشه و افق، میراث و آینده می‌جست. او از نخستین گام‌های زندگی علمی‌اش، میان دو عالم زیست: حوزه‌ی سنتی که در آن طنین حکمت و دین جاری بود و دانشگاه مدرن که با افق‌های نوین تفکر و علم آشنا می‌کرد. همین زیستن در دو قلمرو، درون‌مایه‌ی سراسر حیات فکری او شد و به اندیشه‌اش ژرفایی بخشید که در کمتر پژوهشگری دیده می‌شود.

او از جوانی با نغمه‌های ادبیات کلاسیک و با طریقت عرفان اسلامی انس گرفت، اما در همان حال چشم به اندیشه فلسفی غرب و افق‌های تازه علوم انسانی گشود. تحصیلات او در ادبیات فارسی، فلسفه و ادیان تطبیقی، صرفاً نشانه‌ی تنوع علمی نبود؛ بلکه حکایت از روحی داشت که می‌خواست میان سپهرهای گوناگون معرفت پلی بزند. او از آن دست اندیشمندانی است که دانش را نه در مرزها، بلکه در پیوندها می‌جویند؛ جایی که ادبیات، دین، فلسفه و هنر در گفت‌وگویی زنده و زاینده با یکدیگرند.

از پژوهش‌های گسترده‌اش در عرفان اسلامی تا مطالعات تطبیقی میان متون هندی و ایرانی، همه و همه بر یک دغدغه‌ی واحد دلالت دارند: فهم «معنویت در گستره‌ی انسانیت». در نگاه او، عرفان نه تجربه‌ای فردی و نه محصول سنتی خاص است، بلکه زبانی جهانی برای گفت‌وگوی روح‌ها و فرهنگ‌هاست؛ زبانی بی‌مرزی که در آن، حقیقت به صورتی واحد اما در چهره‌هایی گوناگون تجلی می‌کند.

در میانه اندیشه و فرهنگ

در روزگاری که اندیشه‌ی ایرانی در میان شوق تقلید از جهان مدرن و وسوسه‌ی پناه‌بردن به سنت گرفتار آمده بود، دکتر فتح‌الله مجتبابی راهی سوم گشود: راه تأمل، نه طغیان؛ راه گفت‌وگو، نه گریز. او دریافت که نه انکار سنت، ما را به آزادی می‌رساند و نه پرستش بی‌چون و چرای آن پاسدار حقیقت است. سنت برای او نه موزه‌ای از گذشته، بلکه جریانی زنده از معنا بود؛ جریانی که باید هر نسل آن را دوباره فهم و تفسیر کند، تا از یادگار به «گفت‌وگویی زنده» بدل شود.

در نگاه مجتبابی، مدرنیته نیز نه تهدید است و نه نجات، بلکه افقی تازه برای پرسش‌گری است. او از همان آغاز، از دو

خطر بزرگ زمانه آگاه بود: یکی غرب‌زدگی سطحی که در هیأت تقلید از ظاهر تمدن مدرن رخ می‌نماید و دیگری تحجر سنتی که از ترس دگرگونی، در گذشته پناه می‌جوید. در میان این دو قطب، مجتبیای راهی میان‌برگزید که می‌توان آن را «راه گفت‌وگوی تمدن‌ها در درون انسان ایرانی» نامید؛ گفت‌وگویی میان عقل و دل، میان تجربه‌ی ایرانی و آگاهی جهانی. به باور او، هر فرهنگی، در مواجهه با دیگری، خود را عمیق‌تر و دقیق‌تر می‌شناسد؛ از این رو، به جای آن که از دیگری بگریزد یا در برابرش مقاومت کند، در آینده‌ی او می‌نگریست و در تنوع و تفاوت‌ها، پیوندهای مشترک را جست‌وجو می‌کرد. پژوهش‌های تطبیقی او در حقیقت نوعی بازشناسی خویشتن در دیگری و تجربه‌ای از فهم جهان بود؛ تجربه‌ای که مرزها را می‌شکند و انسان را به ژرفای معنا رهنمون می‌سازد.

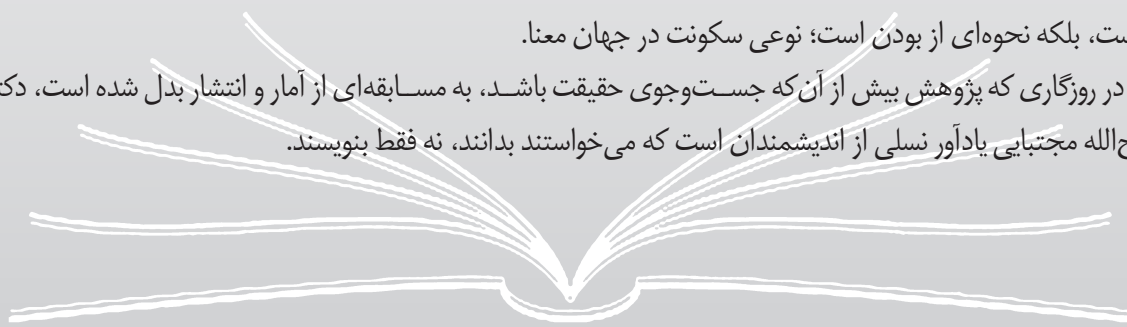
مجتبیایی نشان داد که روح ایرانی، اگرچه در تاریخ و جغرافیای خاص پرورده شده است، اما همواره در گفت‌وگویی گسترده با جهان زیسته است؛ از یونان و هند گرفته تا جهان اسلام. در همین گفت‌وگوست که فرهنگ ایرانی معنا می‌یابد: نه در انزوا، بلکه در تعامل؛ نه در تکرار، بلکه در تفسیر.

در این نگاه، «ایران» نه صرفاً نامی جغرافیایی، بلکه مفهومی فرهنگی است؛ عرصه‌ای که در آن، عقل فلسفی با ذوق شاعرانه و ایمان دینی با جست‌وجوی حقیقت درآمیخته است. مجتبیایی با تأملاتش ما را به یاد می‌آورد که ایران حقیقی، همان جایی است که در آن، اندیشه و تخیل به یک زبان سخن می‌گویند و دانش از دل عشق می‌روید.

پژوهش به مثابه زیستن

اگر بخواهیم جوهر اندیشه دکتر فتح‌الله مجتبیایی را در یک جمله خلاصه کنیم، شاید بتوان گفت: پژوهش برای او، شیوه‌ای از زیستن است. پژوهش در نگاه او نه حرفه‌ای دانشگاهی است و نه ابزاری برای نام و نشان؛ بلکه نوعی حضور در جهان است؛ حضوری آگاه، جست‌وجوگر و در پی معنا. او از آن دست فرزانه‌گانی است که میان «زیستن» و «اندیشیدن» دیواری نمی‌کشند؛ در وجود او، اندیشه همان‌گونه جریان دارد که نفس در جان. برای مجتبیایی، تفکر صرفاً کاری ذهنی نیست، بلکه نحوه‌ای از بودن است؛ نوعی سکونت در جهان معنا.

در روزگاری که پژوهش بیش از آن که جست‌وجوی حقیقت باشد، به مسابقه‌ای از آمار و انتشار بدل شده است، دکتر فتح‌الله مجتبیایی یادآور نسلی از اندیشمندان است که می‌خواستند بدانند، نه فقط بنویسند.

برای او، پژوهش سفری است درونی؛ سفری که از حیرت آغاز می‌شود و به فروتنی می‌انجامد. در نگاه او، دانایی نه انباشتن دانش، بلکه پالایش جان است.

در آثار دکتر مجتبابی، پژوهش صورتی از سلوک است؛ سلوکی که از ظاهر دانستن آغاز می‌شود و به باطن بینش می‌رسد. او نمی‌خواهد بداند تا صرفاً آگاه‌تر شود، بلکه می‌کوشد در دانایی سکونت کند؛ در فضایی که دانش، نه ابزار آگاهی، بلکه راه بیداری است. در میان واژه‌هایش، همواره نسیمی از تأمل عرفانی می‌وزد؛ گویی هر جمله، نه صرفاً گزارشی از دانشی بیرونی، بلکه پژواکی از تجربه‌ای درونی است؛ تجربه‌ای که در آن، عقل و دل در گفت‌وگویی بی‌پایان‌اند.

به همین سبب، آثار مجتبابی در مرز میان تحقیق و تأمل و میان علم و ادب قرار می‌گیرند. او همان قدر که به دقت علمی پایبند است، به زیبایی کلام نیز وفادار می‌ماند؛ زیرا در نگاهش، زیبایی، چهره‌ی دیگر حقیقت است. از این رو، نوشتن برای او نه ثبت دانسته‌ها، بلکه تلاشی برای نزدیک شدن به راز وجود است؛ تلاشی آرام، پیوسته و فروتنانه.

در جهان پرشتاب امروز، اندیشه‌ی مجتبابی یادآور آن است که تفکر، خود نوعی عبادت است؛ عبادتی که در آن ذهن به سکوتی روشن می‌رسد و از میان انبوه کلمات، معنایی ناب سر برمی‌آورد. او ما را به این باور بازمی‌گرداند که پژوهش، اگر از عشق تهی شود، به کار سردی بدل می‌شود؛ و عشق، اگر از دانایی جدا گردد، به احساساتی گذرا.

مجتبابی در میان این دو، راهی میانه یافته است؛ راه عاشقانه‌ی اندیشیدن، راهی که از مهر می‌گذرد و به معنا می‌رسد. او نه در قید جزم‌گرایی مانده و نه در دام بی‌ریزگی تجدد افتاده، بلکه میان عقل و عشق، پلی از تأمل ساخته است. و شاید راز ماندگاری‌اش نیز در همین باشد: آن که علم را با فروتنی آمیخت، تفکر را با دلی روشن از مهر پیوند زد، و از دانستن، شیوه‌ای برای زیستن آفرید.

در افق گفت‌وگو

در ژرفای اندیشه دکتر فتح‌الله مجتبابی، گفت‌وگوی تمدن‌ها صرفاً پروژه‌ای سیاسی یا فرهنگی نیست؛ حقیقتی است ریشه‌دار در خود ساختار هستی انسان. او بر این باور است که انسان، ذاتاً گفت‌وگوگر است؛ موجودی که در مواجهه با دیگری، به خود آگاهی می‌رسد. از این منظر، گفت‌وگو نه تبادل واژه‌ها، بلکه تلاقی جان‌هاست؛ نوعی دیدار معنوی میان افق‌های گوناگون حقیقت.

مجتبایی در آثار خود نشان داده است که تمدن‌ها، همچون انسان‌ها، هرگاه از گفت‌وگو بازمانند، به انزوا و پژمردگی می‌افتند. از همین رو، او کوشید تا پلی میان شرق و غرب، میان سنت ایرانی-اسلامی و اندیشه‌ی جهانی بنا کند؛ پلی که نه از سنگ سلطه، بلکه از واژه و معنا ساخته شده است. در نگاه او، شرق و غرب نه دو قطب متخاصم، بلکه دو چهره از یک حقیقت‌اند؛ همان‌گونه که روح و عقل، یا ایمان و اندیشه، در عمیق‌ترین سطح با یکدیگر هم‌پیوسته‌اند.

در خوانش دکتر مجتبایی از میراث فکری بشر، هیچ مرزی قطعی و مطلق وجود ندارد. این جهان‌بینی، برآمده از ایمان عمیق او به یگانگی معنای وجود است؛ باوری که می‌گوید در پس همه‌ی تنوع‌ها و اختلاف‌ها، نوری واحد می‌تابد و انسان‌ها هر یک شعاعی از آن نورند؛ همچون قطره‌ای از دریای بی‌کران معنا که در تجربه‌ی مشترک اندیشه و زندگی به یکدیگر پیوند می‌یابند و با هم جهان را روشن می‌سازند.

از این رو، آثار مجتبایی را می‌توان گونه‌ای از «گفت‌وگوی تمدن‌ها در ساحت اندیشه» دانست. او نه از موضع داوری، بلکه از موضع فهم به متون نزدیک می‌شود؛ می‌کوشد تا هر سنت فکری را از درون آن بفهمد، بی‌آن که آن را در قالب‌های خود محدود کند. در این شیوه، پژوهش بدل می‌شود به هم‌سخنی میان جان پژوهنده و روح متن.

در جهانی که بیش از هر زمان دیگر از خشونت نادانی و تنگ‌نظری رنج می‌برد، اندیشه‌ی مجتبایی همچون نسیمی آرام، یادآور این حقیقت است که گفت‌وگو نه نشانه‌ی ضعف، بلکه جلوه‌ی بلوغ است. تنها آنان که به حقیقت خویش اطمینان دارند، می‌توانند دیگری را بشنوند. و در این شنیدن، جهان اندکی روشن‌تر می‌شود.

روشنایی‌ای در دل فرهنگ ایرانی

فتح‌الله مجتبایی را نمی‌توان تنها در عنوان‌ها و کتاب‌ها خلاصه کرد. میراث او، بیش از آنکه در آثار مکتوبش باشد، در شیوه‌ی نگاه او به زندگی نهفته است؛ نگاهی که میان علم و ادب، میان فلسفه و ایمان، تعادلی نادر برقرار کرده است. او از نسلی است که هنوز به «شرافت علم» باور دارد؛ نسلی که علم را نه ابزار، بلکه تعهدی اخلاقی می‌داند.

شاگردان و همکاران او، همواره از آرامش و وقار گفتار و رفتارش یاد کرده‌اند. در محضرش، علم با تواضع درمی‌آمیخت و اندیشه با مهربانی. او با صبوری، واژه‌ها را می‌سنجید و با دقت، معنا را از میان لایه‌های تاریخ و زبان بیرون می‌کشید. شاید راز نفوذ سخنش نیز در همین باشد: در پیوند دانایی با صفای درون.

در روزگاری که سطح‌نگری، شتاب و هیاهوی بی‌وقفه، اندیشه را از عمق تهی کرده‌اند، دکتر فتح‌الله مجتبیایی نمونه‌ای است از آن که چگونه می‌توان در سکوت تأمل کرد، در فروتنی درخشید و با آرامش، مسیر فهم را روشن نگاه داشت. او در میان غوغای زمانه، چراغی است که بی‌ادعا می‌سوزد، نوری آرام و پایدار می‌افکند و راهنمای کسانی است که در پی حقیقت و معنا گام برمی‌دارند و می‌خواهند جهان را از نو ببینند.

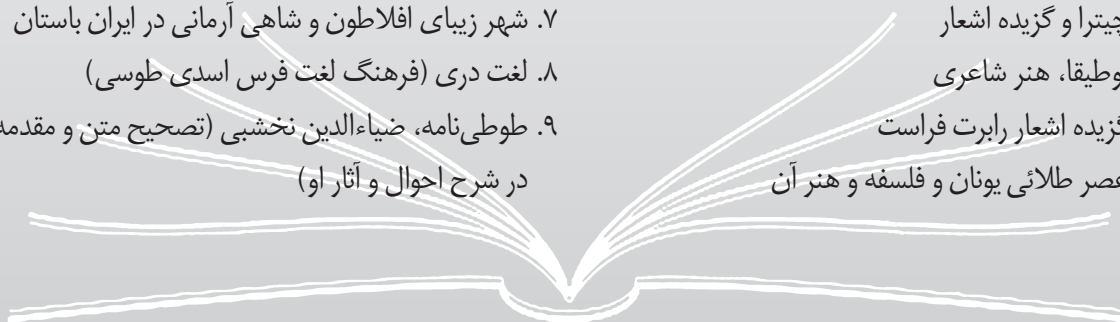
اکنون که نشان ارجمند «علامه دکتر سید جعفر شهیدی» به دکتر فتح‌الله مجتبیایی اهدا می‌شود، این تکریم را باید نه صرفاً بزرگداشت یک فرد، بلکه پاسداشت نسلی دانست که فرهنگ را نه در شعار، بلکه در زیست خویش معنا کردند؛ نسلی که با فروتنی و ژرف‌نگری، میان دانستن و زیستن پیوندی زنده آفریدند. آنان فرهنگ را نه میراثی برای حفظ که مسئولیتی برای ادامه دادن می‌دانستند؛ نسلی که میان علم و اخلاق، میان دانایی و انسانیت، جدایی نمی‌دیدند، زیرا می‌دانستند روشنایی اندیشه، تنها در پرتو راستی و مهر پایدار می‌ماند.

در ستایش چنین انسانی، واژه‌ها گاه کوتاهی می‌کنند؛ زیرا روشنایی را نمی‌توان وصف کرد، تنها می‌توان در حضور آن آرام گرفت و از نورش بهره جست. فتح‌الله مجتبیایی از همان روشنایی‌هایی است که با اندیشه‌ی خویش جهان را کمی انسانی‌تر و با انسانیت خویش اندیشه را کمی روشن‌تر می‌کنند؛ چراغی فروزان در مسیر فهم و زیستن که راه را برای دیگران نیز روشن نگاه می‌دارد. شاید رسالت اندیشمند چیزی جز نگاه‌داشتن چراغ معنا نباشد؛ چراغی که در میان تاریکی جهان پریهاو، نه فقط راه دیدن حقیقت، که راه بازشناسی خویشتن را روشن نگاه می‌دارد، نوری آرام و بی‌ادعا، اما پابرجا؛ نوری که اگر خاموش شود، جهان از درک خویش باز می‌ماند.

در پایان نگاهی به عناوین برخی آثار این استاد فرهیخته خواهیم داشت.

کتاب‌ها

۱. شعر جدید فارسی	۶. تاریخ ادبیات ایران از فردوسی تا سعدی
۲. چیترا و گزیده اشعار	۷. شهر زیبای افلاطون و شاهی آرمانی در ایران باستان
۳. بوطیقا، هنر شاعری	۸. لغت دری (فرهنگ لغت فرس اسدی طوسی)
۴. گزیده اشعار رابرت فراست	۹. طوطی‌نامه، ضیاءالدین نخشی (تصحیح متن و مقدمه در شرح احوال و آثار او)
۵. عصر طلایی یونان و فلسفه و هنر آن	

۱۰. رای و برهمن، بر اساس کلیله و دمنه بهرامشاهی
 ۱۱. روضة العقول یا مرزبان نامه بزرگ

۱۲. Hindu-Muslim Cultural relations
 ۱۳. Indo-Iranian Studies

برخی مقالات

۱. نظامی و هفت پیکر
 ۲. ذکر چند سنه از تاریخ کبیر جعفری درباره تاریخ وفات فردوسی و خیام و ناصر خسرو
 ۳. افلاطون و آئین داریوش
 ۴. افلاطون و نظام طبقاتی هند و ایرانی
 ۵. ملاحظات درباره اعلام کلیله و دمنه
 ۶. حافظ و امیر خسرو
 ۷. آخر الزمان در یهود و مسیحیت
 ۸. آدم در یهود و مسیحیت
 ۹. آذرکیوان و ادبیات آذرکیوانی
 ۱۰. افسانه‌های جهانگرد
 ۱۱. ابراهیم ادهم
 ۱۲. ابلیس در عرفان و ادب
 ۱۳. ابن خفیف
 ۱۴. ابن سبعین
 ۱۵. نقل علوم و معارف هندی به جهان اسلامی
 ۱۶. حافظ و امیر معزی
 ۱۷. از حواشی دیوان حافظ
 ۱۸. ابن سینا - ادب و عرفان و زبان شناسی
 ۱۹. داستان‌های هندی در ادب فارسی، یکی قطره باران
 ۲۰. سخنی درباره شاهنامه
 ۲۱. نسخه‌ای کهن از شاهنامه
 ۲۲. ابوالقاسم فندرسکی
 ۲۳. گفتگوی اقبال و حافظ
 ۲۴. زبان اردو (تکوین و گسترش آن) در شبه‌قاره
 ۲۵. احمد سرهندی
 ۲۶. داستان ملاقات و مکاتبات بوعلی و بوسعید
 ۲۷. اسلام در قاره

